

In de steigers gezet

Opbrengsten van de eerste
periode van het lectoraat
Professioneel Beoordelen
2012-2016

In de steigers gezet

Opbrengsten van de eerste
periode van het lectoraat
Professioneel Beoordelen
2012-2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Projecten kenniskringleden	8
<i>Percepties op professioneel beoordelen</i>	10
<i>Valideren van het toetskader van Zuyd Hogeschool</i>	12
<i>Werken aan de kwaliteit van afstuderen</i>	15
<i>De waarde van self-assessment bij het klinisch redeneren</i>	18
<i>Analyse van de beoordelingssystematiek van Zuyd Hogeschool</i>	20
<i>Het bepalen van itemrelevantie</i>	22
<i>Het versterken van de formatieve waarde van summatieve toetsen</i>	25
<i>Toetsbekwaamheid van hbo-docenten</i>	28
<i>Geen cijfers maar woorden</i>	31
Kernprojecten	34
<i>De pilot BKE/SKE bij Zuyd Hogeschool</i>	36
<i>Implementatie van het protocol afstuderen - Beoordelen is mensenwerk</i>	39
<i>Het Toetskompas van Zuyd Hogeschool</i>	44
<i>De methodiek De Toetsing Getoetst</i>	47
Lectoraatsopbrengsten	52
<i>Publicaties</i>	54
<i>Presentaties</i>	56
<i>Columns</i>	57
<i>Rapportages</i>	58
<i>Tools, handreikingen en andere materialen</i>	58
Het secretariaat van het lectoraat	60
<i>Mieke Faessen</i>	62
<i>Sandra Bösch</i>	64
Bijlagen	66
<i>Bijlage 1. Overzicht projecten</i>	68
<i>Bijlage 2. Overzicht overige rollen lectoraat</i>	72

Voorwoord

Wanneer is een beslissing over een student terecht en waarom? Hoe kom je tot een verantwoord oordeel? Wat is de waarde van een cijfer? Wat zijn andere manieren om tot een beoordeling te komen? Vanaf mijn middelbare schooltijd en daarna de studie Onderwijskunde heb ik een buitengewone nieuwsgierigheid naar hoe mensen elkaar de maat nemen. Om meer te weten hoe beoordelen vorm kan krijgen binnen het hbo kreeg ik in 2012 een prachtige kans bij Zuyd Hogeschool: mijn passie voor het thema beoordelen kon ik verder uitdiepen in de rol van lector. Op 1 mei van dat jaar is het lectoraat Professioneel Beoordelen gestart. Dit lectoraat is op hogeschoolniveau gepositioneerd. Dit betekent dat lectoraatsactiviteiten worden uitgezet bij meerdere faculteiten en diensten binnen Zuyd. De kenniskring bestaat uit docenten van verschillende faculteiten. Het lectoraat is een zogenaamd **onderwijs lectoraat**: het is niet ingebed in een specifieke beroepscontext, maar richt zich op een algemeen onderwijsthema dat van belang is voor het zorgen voor en borgen van onderwijs- en toetskwaliteit van alle hbo-opleidingen. De beroepspraktijk van dit lectoraat is de hbo-professional, daarmee worden zowel de hbo-student (als aanstaande beroepsprofessional) als de hbo-docent bedoeld. Alle activiteiten die het lectoraat verricht zijn gericht op de werk- en leerpraktijk van deze hbo-professional. Het lectoraat werkt zowel intern (voor alle faculteiten) als extern (het hoger beroepsonderwijs).

Missie en visie van het lectoraat

De **missie** van het lectoraat is dat hbo-professionals grip hebben op de kwaliteit van beoordelen in hun organisatie. Kwaliteit betekent dat het programma van beoordelen leidt tot zorgvuldige beslissingen over beroepsbekwaamheid én dat beoordelen studenten aanzet tot professioneel leren. Om deze missie te realiseren is een visie neergelegd en beschreven aan de hand van vijf bouwstenen in de lectorale rede¹.

¹ Sluijsmans, D. M. A. (2013). Verankerd in Leren: *Vijf bouwstenen voor professioneel beoordelen in het hoger beroepsonderwijs*. Heerlen: Zuyd Hogeschool.

Deze zijn (zie ook Figuur 1):

- De **professie**: het beroep waartoe wordt opgeleid is **altijd** het vertrekpunt voor het ontwerp van programma's van beoordelen. Dit betekent dat een heldere definitie van beroepsbekwaamheid voorhanden moet zijn.
- Het **programma van beoordelen**: beoordelen voltrekt zich in een dynamische, praktijkgerichte leeromgeving waarbij de studenten individueel en gezamenlijk werken aan professionele beoordelingstaken die samenhangend zijn ondergebracht in een programma van beoordelen. Bewijslast die wordt verkregen uit deze taken dient te worden gewogen om te komen tot een valide en betrouwbaar oordeel over beroepsbekwaamheid.
- De **professionele beoordelaar**: studenten worden beoordeeld door bekwame beoordelaars die bewezen in staat zijn beslissingen over het leren van studenten te nemen.
- De **professionele student**: Studenten als aankomende professionals dragen medeverantwoordelijkheid in het beoordelingsproces.
- Een **professionele beoordelingscultuur**: de organisatie heeft een professionele beoordelingscultuur blijkend uit een sterk kwaliteitszorgsysteem waarmee de kwaliteit van beoordelen duurzaam wordt geborgd.

Figuur 1. De vijf bouwstenen van Professioneel Beoordelen

Terugblik op de eerste lectoraatsperiode

De afgelopen vier jaar heb ik ervaren als een ware ontdekkingsreis. Met deze publicatie die deze reis weerspiegelt sluiten we de eerste lectoraatsperiode af. Voor het opzetten en inhoudelijk inrichten van het onderzoeksprogramma zat de tijdgeest ons mee. Met het verschijnen van het rapport *Vreemde Ogen Dwingen* in 2012² kon het lectoraat naadloos aansluiten bij vraagstukken die vanuit dit rapport van belang waren: het versterken van toetsbekwaamheid van examinatoren, het borgen van de kwaliteit van afstudeerprogramma's, het werken aan toetsbeleid en het werken aan duurzame deskundigheidsbevordering. In de lectoraatsprojecten die raken aan deze vraagstukken stelden we steeds twee doelen centraal: 1) het genereren van relevante kennis over de bruikbaarheid en voorwaarden voor succesvolle implementatie van voorgestelde interventies en 2) het versterken van het bewustzijn wat kwaliteit van professioneel beoordelen betekent.

² Commissie externe validering examenkwaliteit hoger beroepsonderwijs (2012). *Vreemde Ogen Dwingen*. Den Haag: Vereniging Hogescholen.

Binnen elk project werden de principes van (participatief) ontwerpgericht onderzoek toegepast, omdat deze principes het mogelijk maken onderwijs en onderzoek met elkaar te verweven en de betrokkenheid van hbo-professionals bij het ontwerp van hun interventies te verhogen.

In het eerste jaar heb ik veel nieuwe enthousiaste en leergierige collega's ontmoet en is gewerkt aan de inbedding van het lectoraat en de inrichting van de kenniskring. Tevens is met het lectoraat Professionalisering van het Onderwijs het hogeschoolbrede innovatieprogramma Zuyd Innoveert opgezet, waarvan beide lectoraten het programmamanagement vormen. Na de lectorale rede op 19 april 2013 zijn de kenniskringleden actief aan de slag gegaan met een eigen onderzoek. Een informele tussentijdse beoordeling heeft in 2014 geleid tot enkele koerswijzigingen die in het studiejaar 2014-2015 zijn ingezet. De belangrijkste koerswijzigingen waren aanscherping en prioritering strategische doelen, herstructurering kenniskring (van individuele kenniskringleden naar kenniskringteams), herverdeling lectoraatsmiddelen (personeel en financieel) en een bewuste keuze voor vier kernprojecten die worden aangestuurd door een projectleider.

De inhoud van deze publicatie

In deze publicatie presenteren alle leden van de kenniskring hun onderzoek aan de hand van een mini-reflectie. Na de beschrijving van de individuele projecten geven de vier projectleiders van de kernprojecten kort een indruk van hun ervaringen. Ook het secretariaat van het lectoraat stelt zich voor. Vervolgens zal een overzicht worden gegeven van alle lectoraatsopbrengsten. Tot slot wordt in twee bijlagen een overzicht gegeven van de respectievelijk de onderzoeksprojecten en de impact hiervan en de overige rollen die het lectoraat de afgelopen vier jaar heeft vervuld.

Op naar een nieuwe periode

Mijn eerste lectoraatsperiode was pionieren. Zoeken naar de juiste taal, contact leggen met de opleidingen, complexe onderwerpen eenvoudig proberen te maken en ideeën voor verbetering betekenisvol maken. De lectoraatsvisite die op 12 januari 2016 plaatsvond gaf de mogelijkheid even stil te staan bij de vragen: Hoe zijn we begonnen? Waar staan we nu? Wat vinden we daarvan en wat betekent dat voor de volgende periode? De zelfevaluatie die we hebben opgesteld brengt enkele kwesties naar voren die voor de tweede periode van belang zijn: Wat wordt de inhoudelijke focus van het lectoraat? Wat zijn manieren om meer aan kennisontwikkeling toe te komen? Hoe kunnen we bewaken dat er voldoende ruimte blijft voor onderzoek, zowel in kwalitatieve zin (competentie) als kwanti-

tatieve zin (tijd)? Wat wordt de opdracht van de onderwijslectoraten voor de komende tijd? Interessante kwesties die helpen het strategisch plan 2016-2020 vorm te geven.

Ik ervaar het als een voorrecht om een lectoraat op te zetten en door te ontwikkelen in een hbo-context waar je kan en mag werken met veel autonomie. Het is inspirerend in continue professionele dialoog te zijn met het College van Bestuur, en dan in het bijzonder met Kitty Kwakman. Haar ervaring als lector en haar grote expertise op het gebied van leren en onderzoek maakt haar feedback zeer waardevol. Ik leer van het collegiaal overleg met de meer dan 25 Zuyd-lectoren en de werksessies met (teams van) docenten. De mensen die dagelijks met studenten werken zijn degenen die je helpen tot de juiste onderzoeksvragen te komen en houden je scherp over bijvoorbeeld de haalbaarheid van je ideeën.

Veel dank aan alle collega's binnen en buiten Zuyd Hogeschool - in het bijzonder de kenniskring - voor de samenwerking en de ruimte die jullie mij gaven binnen Zuyd Hogeschool mijn plek te vinden. Jullie feedback is en blijft nodig om de rol van lector steeds onder de loep te nemen en te verfijnen. Een speciaal woord van dank wil ik richten aan Marcel van der Klink, mijn collega onderwijslector en kamergenoot. Het onvoorwaardelijk kunnen sparren doet me goed en hoop ik met jou te kunnen blijven doen.

Een lectoraat is pas geslaagd als het écht iets voor de onderwijspraktijk kan betekenen.

Een lectoraat is pas geslaagd als het écht iets voor de onderwijspraktijk kan betekenen. Ik kijk uit naar de tweede periode waarin ik het professioneel beoordelen verder wil verankeren in het leren en opleiden van de (aanstaande) professionals van onze mooie hogeschool. Ik nodig je bij deze van harte uit daaraan wederom een bijdrage te leveren.

Dominique Sluijsmans
Heerlen, april 2016

Projecten kenniskring- leden

Dorien Gerards

Faculteit Gezondheidszorg | Fysiotherapie |
Zuyd Hogeschool

Percepties op professioneel beoordelen

Wat was het doel van je onderzoek?

Toetsen en beoordelen krijgt sinds het verschijnen van het rapport *Vreemde Ogen Dwingen* (Commissie externe validering examenkwaliteit hoger beroeps- onderwijs, 2012) verscherpte aandacht. Mede hierdoor is bij Zuyd Hogeschool het lectoraat Professioneel Beoordelen ingesteld met een daaraan gekoppelde visie op beoordelen. De opleiding Fysiotherapie van Zuyd Hogeschool wil bij haar curriculumvernieuwing deze visie als startpunt van de onderwijsinnovatie nemen. Het vragenlijstonderzoek had tot doel de perceptie van de hbo-docent over professioneel beoordelen in kaart te brengen. De uitkomsten bieden aangrijpingspunten voor verdere professionaliseringsplannen. De uitvoering hiervan is belangrijk om te komen tot een duurzame beoordelingspraktijk binnen deze opleiding.

Wat heeft het onderzoek tot nu toe opgeleverd?

Het vragenlijstonderzoek brengt de hedendaagse visie over toetsen en beoordelen actief onder de aandacht van de hbo-docent. Dit geeft enerzijds zicht op wat de docent van deze visie vindt en anderzijds biedt dit de mogelijkheid om geleidelijk eigenaarschap te laten ontstaan omtrent de vernieuwing in het onderwijs, die deze visie met zich meebrengt. Het onderzoek is beschreven in een interne rapportage die gepubliceerd is via Zuydnet. Het onderzoek is tevens als

vakpublicatie ingediend bij een Nederlandstalig tijdschrift. De vragenlijst kan online ter beschikking worden gesteld aan opleidingen zodat ook zij de uitkomsten kunnen gebruiken als input voor het inrichten van hun professionaliseringsplannen. Inmiddels is als tweede project het flankerend onderzoek van het scholingstraject BKE/SKE (zie kernprojecten) van start gegaan.

Wat heeft deelname aan de kenniskring voor jou persoonlijk opgeleverd?

Als senior docent van de opleiding Fysiotherapie ben ik lid van de curriculumcommissie en voorzitter van de toetscommissie. De relatie tussen datgene wat er in het onderwijs geleerd wordt en de manier waarop we dit bij studenten toetsen boeit me al vele jaren. Door deelname aan de kenniskring krijg ik de mogelijkheid de verdieping rondom dit thema te zoeken, aan de slag te gaan met relevant onderzoek en vooral ook kennis hieromtrent op te doen en te delen. Samenwerken met de kenniskringleden en de lector ervaar ik als inspirerend.

Samenwerken met de kenniskringleden en de lector ervaar ik als inspirerend.

Waar ligt volgens jou nog de grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen?

Het bepalen van goed onderzoek dat relevant is voor de hbo-praktijk mag nog beter worden verkend. Enerzijds is de wetenschappelijke oriëntatie van belang, anderzijds moet het (onderwijs)praktijkgericht zijn. De uitdaging van het lectoraat ligt ook in het vinden van de balans tussen het doen van onderzoek en de implementatie van de onderzoeksgegevens naar de praktijk. Dat daarbij aandacht voor facilitering moet zijn mag niet worden vergeten. Immers alle leden van de kenniskring zijn ook actief betrokken bij de daadwerkelijke uitvoering van het hbo-onderwijs. Dat maakt de kenniskring sterk, maar ook kwetsbaar wat betreft aandachtsgebied.

Meer weten over dit project?

Mail de onderzoeker: dorien.gerards@zuyd.nl

Anneriet Florack

Faculteit Sociale Studies en Educatie |
De Nieuwste Pabo | Zuyd Hogeschool

Valideren van het toetskader van Zuyd Hogeschool

Wat is het doel van je onderzoek?

Ik werk als docent bij de Nieuwste Pabo. Bij de start van de opleiding in 2010 mocht ik als voorzitter van de toetscommissie meeschrijven aan het toetsplan. Op dat moment bestond er geen centraal toetsbeleid van Zuyd. Het was een hele klus om tot een beargumenteerd toetsplan te komen aangezien we als opleiding onze eigen visie op toetsing moesten bepalen. Dit vereiste de nodige oriëntatie op literatuur, gesprekken met diverse toetsexperts en een benchmark met andere opleidingen leraar basisonderwijs in Nederland. Dit voorbeeld is niet alleen van toepassing op de Nieuwste Pabo. Om te voorkomen dat elke opleiding steeds opnieuw een eigen visie op toetsen dient te formuleren, is er binnen Zuyd Hogeschool vanaf 2014 gewerkt aan een centraal toetsbeleid op instellingsniveau. Dit beleidsdocument zou opleidingen kunnen helpen bij het opstellen van een decentraal toetsplan. Inmiddels is het zogenaamde **Toetskompas** vastgesteld en verspreid. Het Toetskompas bestaat uit drie verschillende kaders, namelijk een inhoudelijk, een organisatorisch en een personeel kader die richting geven aan het toetsbeleid op opleidingsniveau. In de afgelopen periode heb ik in samenwerking met de Dienst Onderwijs en Onderzoek het onderzoek naar de geldigheid van het Toetskompas mogen afronden door diverse stakeholders te bevragen op de begrijpelijkheid, volledigheid en bruikbaarheid van de toetskaders. Het vervolg op dit onderzoek is een evaluatie van het daadwerkelijk gebruik van het Toets-

kompas. Dit evaluatieonderzoek heeft als doel gegevens te verzamelen over de wijze waarop het Toetskompas in de praktijk wordt gebruikt en of het mogelijk nog aanpassing behoeft.

Wat heeft het onderzoek tot nu toe opgeleverd?

In september 2015 hebben drie opleidingen kenbaar gemaakt onder begeleiding van het lectoraat aan de slag te willen met de Toetskaders. Dit zijn de opleiding Engineering (Faculteit Bèta Sciences and Technology), de opleiding Oriëntaalse Talen en Communicatie (Faculteit International Business and Communication) en de opleiding Fysiotherapie (Faculteit Gezondheidszorg). De drie opleidingen bevinden zich in een ander stadium wat betreft de invulling en het gebruik van een decentraal toetsbeleid. De opleiding Engineering start met een brede bachelor waar een nieuw toetsplan voor geschreven dient te worden. De opleiding Oriëntaalse Talen en Communicatie heeft tot doel het bestaande plan te evalueren en te herschrijven. Terwijl de opleiding Fysiotherapie wil checken of het ontworpen toetsplan voor het nieuwe curriculum aan de centrale kaders voldoet. De kaders uit het Toetskompas hebben de collega's van de opleiding Fysiotherapie geholpen om te komen tot een prioritering bij het implementeren van het nieuwe toetsprogramma. De ondersteuning van dit proces door het lectoraat is inmiddels afgerond. De eerste onderzoeksgegevens laten zien hoe lastig en onvoorspelbaar het implementeren van de toetskaders is. Aan het einde van het studiejaar verwacht ik een uitspraak te kunnen doen of het Toetskompas op deze manier bruikbaar is of nog verbetering behoeft.

De collega's met wie ik nu intensief samenwerk, met enige regelmaat in discussie ga of om advies vraag, zijn nu andere collega's dan drie jaar geleden en dat werkt verfrissend.

Wat heeft deelname aan de kenniskring voor jou persoonlijk opgeleverd?

Mijn deelname aan de kenniskring heeft me geholpen om een netwerk op te bouwen van deskundige mensen die geïnteresseerd zijn in en enthousiast zijn over toetsen en beoordelen. Deze nieuwe contacten heb ik niet alleen binnen, maar ook buiten Zuyd Hogeschool kunnen leggen. De invulling van mijn dagelijks werk is hierdoor ook veranderd. De collega's met wie ik nu intensief samenwerk, met enige regelmaat in discussie ga of om advies vraag, zijn nu andere collega's dan drie jaar geleden en dat werkt verfrissend.

Waar ligt volgens jou nog de grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen?

De uitdaging is naar mijn idee het behouden van de onderzoeksrol binnen het lectoraat. Omdat we werken met resultaatgerichte projecten bestaat het gevaar dat we als trainer of ondersteuner aan de slag gaan en onze rol als onderzoeker uit het oog verliezen. Binnen het onderzoek dat ik uitvoer rondom de implementatie van het Toetskompas, ben ik snel geneigd om de teams met wie ik samenwerk te helpen bij de implementatie van de centrale toetskaders, terwijl ik vooral degene wil en moet zijn die de gegevens verzamelt over de wijze waarop het Toetskompas in de dagelijkse praktijk wordt gebruikt. Aan de andere kant ben ik ook erg blij met de huidige opzet en het werken in projectteams, omdat op deze manier de verbinding tussen onderzoek en onderwijs direct kan worden gelegd.

Meer weten over dit project?

Mail de onderzoeker: anneriet.florack@zuyd.nl

Alexandra Jacobs

Sociale Studies en Educatie | Social Work |
Zuyd Hogeschool

Werken aan de kwaliteit van afstuderen

Wat is het doel van je onderzoek?

In het lectoraat ben ik betrokken bij twee onderzoeken. Bij de start ben ik begonnen met een eigen onderzoek. Het doel van dit onderzoek was het ontwerpen en implementeren van een beoordelingsprotocol voor praktijkleren op basis van tien wetenschappelijk gefundeerde richtlijnen die zijn beschreven in om de validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en formatieve functie te borgen (Van Merriënboer & Van der Vleuten, 2012). Het tweede onderzoek betreft het landelijke onderzoek vanuit de Vereniging Hogescholen naar de implementatie en de werking van het protocol afstuderen (zie ook de kernprojecten). Eén van de leden van het kernteam maakte de overstap naar een andere functie, waardoor haar plek opgevolgd diende te worden. Inmiddels ben ik daar een half jaar met veel plezier mee aan de slag. De doelen van de landelijke pilot zijn kennis te ontwikkelen over manieren om het protocol te implementeren, kennis te ontwikkelen over de wijze waarop afstudeerprogramma's kunnen worden vormgegeven en dat deelnemende opleidingen het afstudeerprogramma ontwikkeld en geïmplementeerd hebben volgens het protocol. Het betreft een ontwerpgericht onderzoek.

Wat heeft het onderzoek tot nu toe opgeleverd?

Ondanks dat mijn eerste onderzoek nog niet volledig is afgerond, hebben tussentijdse resultaten en het betrekken van belanghebbende collega's geleid tot bijstellingen in de nota praktijkleren. Er is een nog beter besef van de sturende werking van toetsing en het werken aan mijn onderzoek heeft de opleiding in de vorm van de wetenschappelijke richtlijnen, handvatten aangereikt om al verbeteringen door te voeren. De nota praktijkleren gaan we nog verder ontwikkelen, maar dan meer op basis van een reguliere PDCA-cyclus dan op basis van onderzoek. Het tweede onderzoek, de pilot van Vereniging Hogescholen, levert op dat het niet eenvoudig is om met behulp van ontwerpgericht onderzoek te werken aan implementatie van aangereikte richtlijnen, zoals in protocol afstuderen. Daarnaast levert het op dat het leerzaam is om in elkaars keuken te kijken. Alle deelnemende opleidingen komen hobbels tegen op hun weg naar het ontwikkelen van het afstuderen op programmatisch niveau, maar in elke opleiding zijn er ook bevorderende factoren te benoemen. Samen kijken naar wat er moeilijk is en hoe de opleidingen daarmee omgaan en naar wat er werkt en waarom, werkt stimulerend bij de implementatie van het protocol.

Het is als docent heel waardevol om zelf bezig te zijn met onderzoek, nu onderzoek in het hbo een belangrijkere plek heeft gekregen.

Wat heeft deelname aan de kenniskring voor jou persoonlijk opgeleverd?

Voor mij persoonlijk levert deelname aan de kenniskring een enorme deskundigheidsbevordering op diverse terreinen. Ten eerste vind ik het heel waardevol om vanuit praktijkvraagstukken onderzoeksmatig aan de slag te zijn. Het is als docent heel waardevol om zelf bezig te zijn met onderzoek, nu onderzoek in het hbo een belangrijkere plek heeft gekregen. In de tweede plaats vind ik het verrijkend om in een kenniskring te zitten met mensen die werkzaam zijn bij andere faculteiten. Samen werken aan hetzelfde thema vanuit verschillende perspectieven en invalshoeken ervaar ik als leerzaam en inspirerend. Als voorzitter van de toetscommissie blijf ik daarnaast op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Tenslotte levert het werken aan dit thema, waar mijn hart ligt, met de begeleiding van een deskundige lector me heel veel werkplezier op.

Waar ligt volgens jou nog de grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen?

De uitdaging zit er in om als lectoraat helder te krijgen hoe we willen functioneren als onderzoeksgroep. De onderzoeksvragen zijn afkomstig vanuit de praktijk en we vinden het dan ook belangrijk om iets op te leveren voor de praktijk. Daardoor zijn we bezig met implementatie van de onderzoeksresultaten. We zijn een hogeschool breed lectoraat dat iets wil opleveren voor heel Zuyd en niet alleen voor de eigen faculteit. Doordat we beperkt tijd hebben, we een hogeschoolbreed lectoraat zijn en we bezig zijn met praktijkgericht onderzoek hebben we een brede scope. Het zoeken naar een goed evenwicht van deze zaken - wat willen we doen en wat kunnen we doen? - is de uitdaging.

Referentie

Merriënboer, J.J.G. van & Vleuten, C.P. van der (2012). Technology-based assessment in the integrated curriculum. In M.C. Mayrath, J. Clarke-Midura, D.H. Robinson & G. Schraw (Red.), *Technology-based assessments for 21st century skills* (pp. 245-370). Greenwich, CT: Information Age Publishing.

Meer weten over deze projecten?

Mail de onderzoeker: alexandra.jacobs@zuyd.nl

Mariëlle Meijers

Faculteit Gezondheidszorg | Verpleegkunde |
Zuyd Hogeschool

De waarde van self-assessment bij het klinisch redeneren

Wat was het doel van je onderzoek?

Vanuit mijn master Health Professions Education heb ik mij bezig gehouden met het ontwikkelen van een self-assessment tool, die via cognitieve en meta-cognitieve strategieën studenten bewust kan maken van eventuele fouten in het complexe klinisch/verpleegkundig redeneerproces. Door studenten hun eigen leeruitkomsten te laten beoordelen, worden ze medeverantwoordelijk voor hun eigen leerproces waardoor het zelfsturend leren wordt bevorderd. De self-assessment tool - genaamd de Triple L-tool - bestaat uit drie accuraat gekozen kernbegrippen: Likelihood (waarschijnlijkheid), Limitations (beperkingen) en Literature (literatuur). Elke tool-redeneervraag wordt contextrijk en betekenisvol geformuleerd (passend bij de casus/patiënt/situatie) om studenten te stimuleren tot kritische zelfreflectie bij verpleegkundige interventies.

Wat heeft het onderzoek tot nu toe opgeleverd?

Als de fundering goed is, staat de toets als een huis. De Triple L-tool wordt dit schooljaar voor het eerst ingezet bij onze eerstejaars studenten verpleegkunde waar de fundering van het klinisch verpleegkundig redeneerproces wordt aangebracht. Voor docenten fungeert de tool als een handvat om studenten bewust gestructureerd hardop te laten denken over de validiteit van hun eigen

antwoorden. Daarnaast zijn we de masterthesis aan het vertalen naar een wetenschappelijk artikel.

Wat heeft deelname aan de kenniskring jou persoonlijk opgeleverd?

Ik neem sinds september 2015 deel aan deze kenniskring. Ik ervaar de leden als enthousiaste, gemotiveerde en hardwerkende professionals in een transparante cultuur. Men is er daadwerkelijk voor elkaar. De kenniskringleden, onder leiding van de lector, hebben allemaal een positieve, ondersteunende en uitnodigende houding. Mijn deelname levert verbreding van mijn referentiekader op. Daarnaast is het een waardevol platform om kennis uit te wisselen en te leren van elkaar! Samen weten we meer dan alleen!

De grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen ligt volgens mij in de aanpak om binnen de faculteiten de spreekwoordelijke neuzen dezelfde kant op te krijgen.

Waar ligt volgens jou nog de grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen?

De grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen ligt volgens mij in de aanpak om binnen de faculteiten de spreekwoordelijke neuzen dezelfde kant op te krijgen. Toetsen en beoordelen zijn geen opzichzelfstaande instrumenten in het onderwijs. De functie van toetsen is dat we het leren kunnen stimuleren en verbeteren. Dit betekent, dat beoordelen geen eindpunt is, maar een nieuw startpunt van leren wordt, waarbij de beoordelingsresultaten worden meegenomen naar een volgende fase van het leerproces.

Meer weten over dit project?

Mail de onderzoeker: marielle.meijers@zuyd.nl

Carin Gulikers

Faculteit ICT | Zuyd Hogeschool

Analyse van de beoordelings- systematiek van Zuyd Hogeschool

Wat was het doel van je onderzoek?

Het doel was om een analyse te maken van de functionerings- en beoordelings-systematiek zoals die binnen Zuyd gehanteerd werd.

Wat heeft het onderzoek opgeleverd?

Het onderzoek heeft geleid tot conclusies en aanbevelingen met betrekking tot het functioneren en toegeschreven waarde van gehanteerde beoordelingssystematiek. Deze bevindingen zijn teruggekoppeld naar de afdeling HRM, tevens opdrachtgever, die onder meer op basis hiervan de beoordelingssystematiek gaan aanpakken.

Wat heeft deelname aan de kenniskring voor jou persoonlijk opgeleverd?

Voor mij persoonlijk heeft het bevestigd hoe fijn ik mijn oude vakgebied, HRM, vindt. Het was heerlijk om er weer in te duiken. Ook heb ik de Zuydbrede samenwerking erg gewaardeerd.

Waar ligt volgens jou nog de grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen?

De grootste uitdaging voor het lectoraat is om professioneel beoordelen Zuyd breed op de kaart te zetten op een dusdanige manier dat het door de medewerkers gedragen wordt, zonder dat het lectoraat de kar moet trekken voor heel Zuyd. Dat is een pittige klus.

Voor mij persoonlijk heeft het bevestigd hoe fijn ik mijn oude vakgebied, HRM, vindt. Het was heerlijk om er weer in te duiken.

Meer weten over dit project?

Mail de onderzoeker: carin.gulikers@zuyd.nl

Xandra Janssen

Faculteit Gezondheidszorg | Verloskunde |
Zuyd Hogeschool

Het bepalen van itemrelevantie

Wat was het doel van je onderzoek?

Ik werk sinds 2003 bij de Academie Verloskunde Maastricht, Faculteit Gezondheidszorg. Sinds 2013 ben ik daarnaast lid van de kenniskring Professioneel Beoordelen. Voor mijn masterthesis van de Master of Health Professions Education heb ik onderzoek gedaan naar de relevantie van toetsitems in de voortgangstoets, een longitudinale toets op het eindniveau van de opleiding. De aanleiding voor dit onderzoek was de ontevredenheid van studenten en docenten over de relevantie van vragen in deze toets. Uit literatuurstudie bleek dat het moeilijk is om overeenstemming te krijgen over itemrelevantie, aangezien relevantie geen geoperationaliseerd begrip is. Itemrelevantie is echter wel een belangrijk criterium voor de inhoudsvaliditeit van een toets en de sturing van het leerproces van de studenten. Ik heb onderzocht of het gebruik van een rubric voor het bepalen van itemrelevantie tot meer overeenstemming leidt over itemrelevantie en het al dan niet opnemen van vragen in een toets. Het doel van het onderzoek was het beoordelen van de waarde van een rubric voor het bepalen van de itemrelevantie, meer specifiek:

- of het gebruik van een rubric voor itemrelevantie invloed heeft op de beslissing om een vraag op te nemen in de toets;
- of het gebruik van de rubric leidt tot overeenstemming over itemrelevantie tussen en binnen groepen gebruikers;
- hoeveel beoordelaars nodig zijn om een betrouwbare beslissing over itemrelevantie en iteminclusie te krijgen.

Wat heeft het onderzoek tot nu toe opgeleverd?

Uit mijn onderzoek is gebleken dat het gebruik van de rubric leidt tot een veranderd oordeel over itemrelevantie en de beslissing een vraag op te nemen in de toets. Tussen en binnen groepen is er met het gebruik van de rubric veel overeenstemming over itemrelevantie, maar er zijn wel zeven tot tien reviewers nodig om een betrouwbaar oordeel te geven. Het onderzoek heeft opgeleverd dat we de rubric binnen de reviewgroep voor de voortgangstoets raadplegen als we twijfelen over de relevantie van vragen en als we het er niet eens over worden of de vraag opgenomen moet worden in de toets. Het wordt als prettig ervaren om enig houvast te hebben bij het bepalen van de itemrelevantie. Toch nodigt het gebruik van de rubric nog steeds uit tot diepgaande discussies over itemniveau. Ik heb de resultaten van mijn onderzoek gepresenteerd tijdens een internationale conferentie over toetsing en leg momenteel de laatste hand aan een artikel voor publicatie in een internationaal wetenschappelijk tijdschrift. Ik hoop vervolgens dieper op onderzoek naar itemrelevantie in te kunnen gaan. Ik ben in ieder geval nu tevreden over de aandacht die itemrelevantie binnen toetsing heeft gekregen op onze opleiding, op naar de aandacht hiervoor in de vakliteratuur!

Alhoewel het hard werken is, geeft het een ontzettend voldaan gevoel als je uiteindelijk tot een mooi resultaat komt.

Wat heeft deelname aan de kenniskring voor jou persoonlijk opgeleverd?

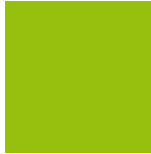
Door deelname aan de kenniskring is mijn liefde voor het vak toetsing nog meer tot bloei gekomen. Het is zeer inspirerend om regelmatig samen te komen met collega's die dezelfde passie hebben en allemaal even gemotiveerd zijn om hier ook onderzoek naar te doen. Ik ben ontzettend gestimuleerd door de leden van de kenniskring bij het afronden van mijn studie en het ombouwen van de thesis naar een onderzoeksartikel. Uiteraard speelt de lector in dit geheel een grote rol: zonder haar waardevolle feedback, begeleiding en ondersteuning zou ik niet gekomen zijn tot waar ik nu sta. Ondanks dat er nog veel te leren valt over het doen van onderzoek, ben ik van mening dat mijn onderzoek mede door haar invulling van toegevoegde waarde is voor de toetswereld. Daarnaast heb ik door de deelname aan de kenniskring ook meer nationale contacten gelegd op het gebied van toetsing. En alhoewel het hard werken is, geeft het een ontzettend voldaan gevoel als je uiteindelijk tot een mooi resultaat komt.

Waar ligt volgens jou nog de grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen?

Doordat de leden allemaal niet alleen onderzoeker zijn en, naast lidmaatschap van de kenniskring, drukke andere werkzaamheden hebben, is het wel eens moeilijk om de focus op je onderzoek te houden. Ik denk dat de uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen erin ligt te focussen op onderzoek door nog meer naar buiten te treden met de onderzoeksresultaten die er liggen. We mogen trots zijn op wat we bereikt hebben!

Meer weten over dit project?

Mail de onderzoeker: X.Janssen@AV-M.nl

Elly Vermunt

Faculteit Commercieel en Financieel Management | Commercieel Management | Zuyd Hogeschool

Het versterken van de formatieve waarde van summatieve toetsen

Wat is het doel van je onderzoek?

Het doel van mijn onderzoek is meer zicht te krijgen op de manieren waarop docenten, studenten kunnen betrekken bij toetsing, met als doel om de leerwaarde van toetsen te vergroten. In de praktijk worden er veel summatieve toetsen afgenomen, toetsen die leiden tot een zak/slaag beslissing. Mijn onderzoek is met name gericht op de formatieve waarde (de leerwaarde) van die toetsen. Een docent doorloopt meerdere fases vanaf het ontwerp van een toets tot en met de beoordeling en analyse. Deze fases vormen samen de toetscyclus. Door studenten te betrekken bij de verschillende fases van de toetscyclus zou de leerwaarde voor studenten én docenten kunnen worden verhoogd. Met mijn onderzoek willen we antwoord geven op de vraag hoe studenten in de verschillende fases van de toetscyclus kunnen worden betrokken om de leerwaarde en motivatie voor student en docent te verhogen.

Wat heeft het onderzoek tot nu toe opgeleverd?

Mijn studie is opgebouwd uit drie fases. De eerste fase betrof een literatuurstudie. Deze literatuurstudie is inmiddels afgerond en heeft een mooi overzicht opgeleverd van de diverse manieren waarop studenten betrokken kunnen worden bij toetsing en de meerwaarde die dat kan hebben. Hieruit blijkt dat er tal van mogelijkheden zijn. Sommige activiteiten zijn heel eenvoudig uitvoerbaar en

weinig ingrijpend, zoals bijvoorbeeld het samen met studenten bespreken van de leerdoelen van een onderwijseenheid. Andere activiteiten zijn ingrijpender maar ook zeer interessant en leerzaam zoals studenten zelf een toets laten nakijken, nadat de docent deze heeft beoordeeld. Daarnaast heeft het een aantal andere concrete zaken opgeleverd. Zo heb ik een posterpresentatie op de Onderwijs Researchdagen (ORD) verzorgd en is er een artikel gepubliceerd in Onderwijs-Innovatie over de eerste fase van mijn onderzoek. Dat heeft al tot diverse presentaties op verschillende hogescholen geleid. Uit de uitnodigingen voor de presentaties leid ik af dat belangstelling is voor het onderwerp van mijn onderzoek. Dit vind ik heel positief. Als ik door middel van mijn onderzoek een bijdrage kan leveren aan een toename van de aandacht voor het leereffect en het betrekken van studenten bij de toetsing ben ik daar heel tevreden mee en zie ik dat als mooie bijdrage aan het professioneel beoordelen.

Met mijn onderzoek willen we antwoord geven op de vraag hoe studenten in de verschillende fases van de toetscyclus kunnen worden betrokken om de leerwaarde en motivatie voor student en docent te verhogen.

Wat heeft deelname aan de kenniskring voor jou persoonlijk opgeleverd?

De deelname aan de kenniskring heeft voor mij persoonlijk een enorme verrijking van mijn werk op meerdere gebieden opgeleverd. In de eerste plaats ervaar ik het als heel inspirerend om met collega's van andere faculteiten van Zuyd die allemaal een passie voor beoordelen hebben, samen te werken aan dit onderwerp. Dat we dit doen onder leiding van, en begeleid door een zeer kundige en inspirerende lector ervaar ik als heel stimulerend. Daarnaast vind ik het heel interessant om zelf onderzoek uit te voeren, juist op dit vlak. De interactie met studenten en collega's hierbij vind ik heel waardevol. Daarnaast vergroot dit werk mijn kennis en ervaring die ik uiteraard kan toepassen bij mijn werk binnen de faculteit in mijn rol als voorzitter van de toetscommissie.

Waar ligt volgens jou nog de grootste uitdaging voor het lectoraat Professioneel Beoordelen?

Professioneel beoordelen is een enorm breed onderwerp, dat alle faculteiten aangaat. Het onderzoek van het Lectoraat is heel sterk met belangrijke actuele vraagstukken uit de praktijk verweven. Veel faculteiten binnen en buiten Zuyd

Hogeschool zijn betrokken bij meerdere onderzoeksprojecten van het lectoraat. Daarnaast kloppen veel opleidingen bij het lectoraat aan met diverse praktijkvragen. De uitdaging zit voor mijn gevoel in twee dingen. In de eerste plaats ligt een uitdaging in het vinden/bewaken van het evenwicht tussen het uitvoeren van het onderzoek en de kennisdeling met alle betrokkenen en belanghebbenden binnen Zuyd. Daarnaast zie ik ook een enorme uitdaging voor onszelf om vanuit het lectoraat nog meer de regie in die kennisdeling te nemen zodat niet alleen de faculteiten/opleidingen die direct betrokken zijn bij een van de onderzoeksprojecten of met vragen aankloppen geholpen worden, maar dat juist ook vanuit het Lectoraat alle opleidingen binnen Zuyd meer betrokken worden in de kennisdeling van de resultaten van het onderzoek van het lectoraat.

Meer weten over dit project?

Mail de onderzoeker: elly.vermunt@zuyd.nl

Het artikel is te vinden op: www.ou.nl/documents/10815/36324/OI_2015_2_Praktisch_artikel.pdf

Remko van der Lei

Stafbureau Onderwijs & Onderzoek |
Hanzehogeschool Groningen

Toetsbekwaamheid van hbo-docenten

Tijdens de werksessies van de landelijke expertgroep BKE/SKE (basis- en senior-kwalificatie examinering) werd al gauw duidelijk dat de Hanzehogeschool Groningen (Hanze) veel materiaal had dat de moeite waard zou zijn om te onderzoeken. Lector Dominique Sluijsmans en ik als onderwijskundig adviseur verbonden aan de Hanze kwamen al gauw tot de conclusie dat hier een prachtige kans voor gezamenlijk onderzoek naar toetsing lag. De samenwerking was snel beklonken.

Wat is het doel van je onderzoek?

Docenten (kandidaat-examinatoren) van de Hanzehogeschool moeten in het kader van de BKE een portfolio inleveren. In het portfolio reflecteert de kandidaat-examinator op één van zijn of haar eigen toetsen aan de hand van alle fasen van de toetscyclus. Het portfolio wordt beoordeeld door twee onafhankelijke assessoren met behulp van een beoordelingsformulier. De portfolio's en de beoordelingsformulieren geven goed inzicht in de toetsbekwaamheid van de kandidaat-examinator. Dat inzicht kan weer helpen bij de professionaliserings-trajecten van de kandidaat-examinatoren. De onderzoeksvraag luidt dan ook: Hoe tonen examinatoren bij de Hanze hun toetsbekwaamheid aan en welke implicaties heeft dit voor het opleiden van de kandidaat-examinatoren?

Hoe ziet de samenwerking tussen Zuyd Hogeschool en Hanzehogeschool Groningen er uit?

De Hanzehogeschool Groningen heeft zelf geen onderwijslectoraat. De Hanze heeft wel een voorsprong op het gebied van het aanbieden van BKE-trajecten voor haar docenten. Tot en met 2015 hebben meer dan 700 docenten het traject succesvol afgelegd. Zuyd Hogeschool heeft veel materiaal van de Hanze gebruikt bij de ontwikkeling van een eigen traject. Praktijkgericht onderzoek naar deze trajecten biedt de kans voor de Hanze, maar ook voor Zuyd om inzicht te krijgen naar basisbekwaamheid op het gebied van examinering en naar de opleidings-trajecten die daarmee gepaard gaan. De expertise van Zuyd en de praktische inslag van de Hanze zorgt voor een mooie kruisbestuiving.

Wat heeft het project tot nu toe opgeleverd?

Algemene gegevens van het portfolio en de bijbehorende beoordelingsformulieren verwerk ik momenteel in SPSS. Ik heb mijn dataset net afgerond: er zijn ongeveer 350 dossiers ingevoerd. Met die gegevens hoop ik zicht te krijgen op de scherprechters van de BKE. Wat vinden kandidaten moeilijk? Is de BKE echt toetsvormonafhankelijk? Kijken we wel kritisch naar iedere fase van de toetscyclus? De vragen die ik graag beantwoord wil hebben worden gedurende het onderzoek steeds scherper. Ik heb inmiddels beter zicht gekregen op het professionaliseringstraject BKE. Mede naar aanleiding van mijn onderzoek is het werkboek Toetsen en Beoordelen uitgebreid met informatie over verschillende toetsvormen. Voor de kunstopleidingen hebben we naast de portfolio's groepsgesprekken als alternatieve toetsvorm ingevoerd. Er zijn meer voorbeelden van toetsmatrizen opgenomen in de informatie voor kandidaat-examinatoren. Verder is er een mooie bijvangst: we hebben goed zicht gekregen op welke toetsvormen er überhaupt worden ingezet in onze hogeschool. Dit hebben we weer verwerkt in het studentvolgsysteem, waardoor studenten van tevoren transparantere informatie over de toets krijgen.

De uitdaging is om naast de drukke werkzaamheden tijd te vinden om rustig aan je data te werken en gericht aan de slag te gaan.

Welke rol speelt het lectoraat Professioneel Beoordelen?

Het lectoraat en de kenniskring zijn als een warm bad. Het lectoraat bestaat uit deskundige professionals die allen een passie voor toetsing delen. De visie die we allemaal delen is dat toetsing het leren moet dienen. Toetsing is niet een doel op zichzelf. Dat merk ik in de bijeenkomsten van het lectoraat. Die gaan vaak over de leerfunctie van toetsen. Die visie delen we op de Hanzehogeschool Groningen. Je leert door ontmoeten. Dat organiseer je ook bij toetsing. We hebben de BKE niet voor niets ingericht met een criteriumgericht gesprek naast het portfolio. De BKE is ook niet een doel op zich. We willen graag dat iedere docent-examinator zich bewust is waartoe toetsen dient.

Wat heb je zelf van het project geleerd?

Onderzoek doen is een moeizaam proces. De laatste keer dat ik echt onderzoek deed, was tijdens mijn studie in 2002. De uitdaging is om naast de drukke werkzaamheden tijd te vinden om rustig aan je data te werken en gericht aan de slag te gaan. Omdat Heerlen en Groningen wel erg ver uit elkaar liggen, is het van belang om dan peers op te zoeken die je snel kunnen helpen. De lector is hier overigens een grote steun. Het onderzoek heeft nogmaals mijn passie voor het onderwerp toetsing aangewakkerd. Ik ben de afgelopen 14 jaar op allerlei manieren al bezig geweest met toetsing. Ik heb toetsbeleid geschreven, trainingen gegeven, toetsen gescreend, toetsplannen gemaakt en uiteindelijk in de expert-groep nagedacht over hoe het programma van eisen voor iedere hbo-examinator eruit moet zien. Met dit onderzoek mag ik een steentje bijdragen aan de kennis die er bestaat over beoordelen in het hbo. Het lectoraat Professioneel Beoordelen maakt dit mogelijk en dat maakt mij ongelooflijk trots.

Meer weten over dit project?

Mail de onderzoeker: r.r.van.der.lei@pl.hanze.nl

Cees van der Vleuten

Vakgroep Onderwijsontwikkeling en
-Onderzoek | Universiteit Maastricht

Geen cijfers maar woorden

Ik heb de mooiste baan van de wereld! Waarom? Omdat ik blijf leren. Ik verdiep me nu al zo'n 30 jaar op het terrein van de toetsing en ik blijf gefascineerd. Ik neem je mee in mijn laatste ontdekking.

Een promovenda van mij verrichtte studies naar de waarde van de narratieve commentaren in beoordelingen van specialisten in opleiding. Elke paar maanden vindt zo'n beoordeling plaats. Er wordt een kwantitatief oordeel gegeven op een beoordelingsschaal en er worden commentaren geschreven. De commentaren zijn over het algemeen omfloerst. Toch blijkt dat de feedbackontvangers prima in staat zijn tussen de regels te lezen en deze informatie als zeer waardevol beschouwen. Het toch net iets positiever inpakken van een boodschap wordt in de linguïstiek **hedging** genoemd. Misschien dient het wel een mooie functie. We houden het met hedging beschaafd onder elkaar. Tegelijkertijd is er wel degelijk goede informatie in te vinden die de gebruikers nuttig vinden. Vervolgens deed deze onderzoeker iets heel slims door een vergelijking te maken tussen de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. Ze deed eerst een betrouwbaarheidsstudie naar de kwantitatieve gegevens. Dit leverde hele beroerde uitkomsten op. Door de ruis in de meting zijn er vele beoordelingen nodig voordat je tot een betrouwbaar beeld komt (meer dan 10 beoordelingen). Daarna liet ze een groep beoordelaars de narratieve informatie beoordelen door er een cijfer aan te geven. Ook deze gegevens werden aan een betrouwbaarheidsanalyse onderworpen. Die analyse leverde spectaculaire resultaten op. Zo spectaculair dat ik dat eigenlijk

nog nooit gezien had. Al met twee of drie beoordelingen wordt een betrouwbaar beeld gekregen. Met andere woorden: in de narratieve informatie zit veel meer signaal dan in de cijfers.

Vorig jaar was ik op bezoek bij een huisartsopleiding in Canada. In de opleiding tot huisarts wordt elke dag een zogenaamde field note geschreven. Echt elke dag. Het is niet meer dan een korte aantekening over het functioneren van de lerende. Het bestaat uit een kort beschrijvend deel en een kort reflectief deel. Het mag geschreven worden door de supervisor of door de betrokkene. Elke paar maanden maakt de supervisor op basis van de field notes een beschrijving van de betrokkene (een narrative). Deze beschrijvingen worden gebruikt om voortgang te bespreken en ook beslissingen te nemen. Een beslissing kan zijn om niet verder te gaan met een kandidaat en deze ongeschikt voor het vak te verklaren. Op basis van uitgeschreven competenties hebben ze een prachtig systeem van professionalisering bedacht. Daarmee worden supervisors en de assistenten voorbereid op het werken met field notes en het maken van tussentijdse beschrijvingen. Er komt verder geen enkel cijfer meer aan te pas. De ervaringen waren bijzonder goed. Wat vooral opviel was dat ze nu heel vroeg al wisten of er problemen waren. Dat was eerder veel minder het geval. Verder bleek dat de informatie heel bruikbaar was voor remediëring. Ik vond het prachtig.

Gelukkig beschikken we over een prachtig middel: taal! Dus laten we woorden gebruiken om complexe vaardigheden te beoordelen.

Er is ook veel ander onderzoek waaruit blijkt hoe nuttig narratieve informatie is. De ontdekking voor mij is dat we zaken goed moeten gaan scheiden. Ik denk dat iets wat complex is niet met kwantitatieve maten beoordeeld moet worden. Stel je geeft me voor dit schrijfsel een cijfer. Zeg een 7. Wat moet ik nu de volgende keer anders doen? Ja, een 8 halen! Maar hoe? Het cijfer is betekenisloos. Ik denk dat cijfers prima werken in gestandaardiseerde beoordelingen. Bijvoorbeeld voor een schriftelijke toets. Maar voor het beoordelen van complexe vaardigheden – bijvoorbeeld gedragsvaardigheden – zijn scores en cijfers betekenisloos. Gelukkig beschikken we over een prachtig middel: taal! Dus laten we woorden gebruiken om complexe vaardigheden te beoordelen.

Als we meer met woorden gaan werken dan met cijfers, dan heeft dat nog een boeiend vervolg. Met cijfers kun je rekenkundig goochelen. Dat doet de psycho-

metrie. Dat kan helaas niet met woorden. Het betekent eigenlijk dat ons rekenkundig repertoire niet meer van toepassing is. Het gebruik van woorden zal moeten worden geïnterpreteerd. Is dat niet subjectief? Ja dat is het. Maar ook daar kun je iets tegen doen. Ik ben de afgelopen jaren veel betrokken geweest bij kwalitatief onderzoek. Net als in het kwantitatieve onderzoek heeft het kwalitatief onderzoek spelregels gemaakt die de geldigheid van je interpretaties onderbouwen. Deze zijn heel goed toepasbaar in toetsing. Je kunt bijvoorbeeld informatie trianguleren en net zo veel data verzamelen totdat je saturatie bereikt. Er zijn nog vele andere voorbeelden mogelijk. Als je er iets meer over wilt weten dan moet je het eerste paper lezen dat onder deze tekst staat. Het gaat me hier vooral over een voor mij heel interessante nieuwe denkwijze in toetsing. We verplaatsen de aandacht van cijfers/scores naar woorden en taal. We gaan niet rekenen maar interpreteren. En daar gaan we weer veel van leren. In het tweede artikel hieronder heb ik samen met Marjan Govaerts een verkenning daarvan gemaakt.

Ik ben werkzaam in het wo. Over het algemeen vind ik het onderwijs in het hbo innovatiever dan in het wo. Er gebeurt veel in het hbo. Ik hoop dat de gemaakte schets hierboven in het hbo zijn weerklank zal vinden. Zou het niet een prachtig thema zijn voor de lectoraat er nader onderzoek naar te doen? Ik zie het helemaal zitten.

Referenties

- Van der Vleuten, C. P. M., Schuwirth, L. W. T., Scheele, F., Driessen, E. W., & Hodges, B. (2010). The assessment of professional competence: building blocks for theory development. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 24(6), 703-719.
- Govaerts, M., & Vleuten, C. P. (2013). Validity in work-based assessment: expanding our horizons. *Medical Education*, 47(12), 1164-1174.

Meer informatie over Cees' publicaties?

Bezoek zijn site: www.ceesvandervleuten.com

Kern- projecten

Yvonne Smeets-Neuteboom

Dienst Onderwijs en Onderzoek |
Zuyd Hogeschool
en Anneriet Florack, Xandra Janssen en
Annerien Pin | Zuyd Hogeschool

De pilot BKE/SKE bij Zuyd Hogeschool

Doel van het project

De Commissie Bruijn heeft in het rapport *Vreemde ogen dwingen* aanbevelingen gedaan om de kwaliteit van examinering in het hbo te verbeteren. Eén van die maatregelen was om docenten verder te professionaliseren in toetsing en beoordeling en hen hier ook in te certificeren. De Vereniging Hogescholen heeft hieraan vervolg gegeven door een expertgroep, onder leiding van lector Dominique Sluijsmans, een programma van eisen voor examinatoren te laten opstellen. In het rapport *Verantwoord toetsen en beoordelen in het hoger beroepsonderwijs* heeft deze expertgroep de leeruitkomsten en indicatoren benoemd waaraan de examinator in het hbo dient te voldoen om te mogen beoordelen. Om docenten verder te professionaliseren in toetsing en beoordeling en hen hier ook in te certificeren is Zuyd Hogeschool aan het begin van het studiejaar 2015/2016 gestart met een pilottraject BKE/SKE (basis- en seniorkwalificatie examinering). Doel van de pilot is te komen tot een ontwerp voor een professionaliserings- en certificeringstraject, dat per 1 september 2016 breed uitgerold kan worden bij Zuyd Hogeschool.

Hoe ziet het traject eruit en welke opleidingen van Zuyd participeren?

In september 2015 is de 1e groep van 20 docenten gestart met hun BKE/SKE-traject en in januari 2016 volgde een 2e groep. Dit traject is ontwikkeld door Anneriet Florack en Xandra Janssen (lectoraat Professioneel Beoordelen) en Annerien Pin (Dienst Onderwijs en Onderzoek). Het traject start met een

groepsgewijze intake om de scholingsbehoefte van docenten te inventariseren. Vervolgens kunnen docenten facultatief deelnemen aan een scholingsprogramma van vier workshops. De toetsbekwaamheid moet worden bewezen via het opstellen van een kritische reflectie en een criteriumgericht interview. Alle faculteiten van Zuyd en ongeveer 30 opleidingen zijn bij het project betrokken. Alleen met de faculteit van de Kunsten wordt nog overleg gevoerd om te bekijken hoe we ook voor hen tot een zo effectief en efficiënt mogelijk traject kunnen komen.

Welke rol speelt het lectoraat Professioneel Beoordelen in het project?

We mogen wel zeggen dat de pilot BKE/SKE een schoolvoorbeeld is van integratie van praktijkgericht onderzoek en onderwijs! Het lectoraat Professioneel Beoordelen is namelijk nadrukkelijk bij de pilot BKE/SKE bij Zuyd betrokken. Denk daarbij aan het opstellen van het plan van aanpak voor de pilot, het uitvoeren van flankerend onderzoek naar de inhoud en uitvoerbaarheid van het traject, het geven van gastcolleges inzake de visie op beoordelen binnen zuyd, het vervullen van de klankbordrol voor de projectleider, het leggen van interne en externe verbindingen, bijvoorbeeld met het landelijk netwerk BKE/SKE en het gefundeerd doorvoeren van verbeteringen in het traject.

Wat heeft het project tot nu toe opgeleverd?

We kunnen vanuit verschillende perspectieven bepalen of we onze doelen hebben behaald. Wij denken dat wij een mooie start hebben gemaakt met het bereiken van de volgende resultaten:

- vanuit docentperspectief heeft de BKE-gecertificeerde docent een brede basiskennis over toetsen en voelt zich bekwaam, omdat hij bewust is van de stappen die genomen moeten worden in de toetscyclus (bewust bekwaam); hij kan onderbouwde voorstellen doen voor verbetering van iedere fase in de toetscyclus en kan benoemen hoe de toetscyclus zich verhoudt tot het onderwijs-programma. De SKE-gecertificeerde docent kan een kwaliteitsimpuls geven aan toetsing op het niveau van het hele curriculum (toetsprogramma en toetsbeleid) en kan collegiale feedback geven aan collega's op het gebied van toetsing;
- vanuit studentperspectief zal de student op den duur meer van de toets leren, bijvoorbeeld wat de volgende stap is in het leerproces. Tevens wordt de student meer betrokken bij het ontwerp, uitvoering en evaluatie van de toets;
- vanuit organisatieperspectief: op termijn hopen we een positief effect te bereiken op de kwaliteit van onderwijs- en toetsprogramma's en hopen we te bereiken dat teams hun gemeenschappelijkheid op toetsgebied (zelfde niveau, spreken dezelfde taal) vergroten.

Wat heb jij zelf van het project geleerd?

Mij is door de pilot BKE/SKE veel duidelijker geworden waarom toetsing een belangrijk onderwerp is en waarom dit onderwerp binnen Zuyd meer aandacht en tijd van docenten, teams en directeuren verdient. We toetsen studenten en studenten zijn onze klanten. Voor de waarde van hun diploma is het belangrijk dat de kwaliteit van toetsing wordt geborgd. Het is zaak dat studenten begrijpen waarop ze getoetst worden, dat ze niet oneindig veel toetsen hebben en dat hen niet acht keer achter elkaar hetzelfde wordt gevraagd. Ik vind het belangrijk dat studenten tijdens hun opleiding onderzoekend vermogen ontwikkelen, dat ze kritisch leren nadenken en op zichzelf leren reflecteren. Dat kunnen ze niet uit zichzelf, daar hebben ze begeleiding en feedback bij nodig én daar moeten ze op getoetst worden. Studenten moeten weten waar ze staan, weten wat ze nog te doen hebben en waarvoor ze dat doen. Ik weet dat dat tijd kost en niet altijd gemakkelijk is: als ouder spreek ik uit ervaring!

Mij is door de pilot BKE/SKE veel duidelijker geworden waarom toetsing een belangrijk onderwerp is en waarom dit onderwerp binnen Zuyd meer aandacht en tijd van docenten, teams en directeuren verdient.

Meer weten over dit project?

Mail de projectleider: yvonne.mh.smeets@zuyd.nl

Mail de onderzoeker: dorien.gerards@zuyd.nl

Bezoek de website van het landelijk netwerk:

www.vereniginghogescholen.nl/kennisbank/thema-s-en-subthema-s/artikelen/certificering-voor-basis-en-seniorkwalificering-examinering-bke-ske

vlnr: Anneriet Florack, Xandra Janssen en Annerien Pin

Daan Andriessen

Hogeschool Utrecht

Mirjam Snel | Hogeschool Utrecht

Alexandra Jacobs en Fleurie Nievelstein |

Zuyd Hogeschool

Implementatie van het protocol afstuderen - Beoordelen is mensenwerk

Wat is het doel van het project?

Op 1 februari 2014 verschijnt het rapport *Beoordelen is Mensenwerk* (Expertgroep Protocol, 2014). Dit rapport heeft een grote impact op het onderwijs in het hbo. Het schetst een ideaalbeeld van hoe een goed afstudeerprogramma in het hbo er uit ziet, het biedt een checklist aan opleidingen om hen te helpen dit ontwikkelen - het Protocol Verbeteren en Verantwoorden van Afstuderen in het hbo - en het schept duidelijkheid over de rol van onderzoekend vermogen in een hbo-curriculum. Het rapport wordt in mei 2014 door de Algemene Vergadering van de Vereniging Hogescholen 'ter inspiratie aan de hogescholen aangeboden'. Tegelijkertijd wordt besloten om een aantal pilots te organiseren waarin met het protocol zal worden gewerkt. De vereniging vraagt het lectoraat Professioneel Beoordelen om deze pilots te onderzoeken, in samenwerking met het lectoraat Methodologie van praktijkgericht Onderzoek van de Hogeschool Utrecht.

De doelen van de onderzoekspilot zijn de volgende:

1. Er is kennis ontwikkeld over manieren om het protocol te implementeren en hulpmiddelen die daarbij kunnen worden gebruikt.
2. Er is kennis ontwikkeld over de wijze waarop afstudeerprogramma's van de pilotopleidingen zijn vormgegeven en de vragen uit het protocol zijn beantwoord.

3. Pilotopleidingen kunnen het afstudeerprogramma volgens het protocol ontwerpen en implementeren.
4. Er is kennis ontwikkeld over de toepassing van participatief ontwerpgericht onderzoek in het hbo.

Er zijn zeven pilots waaraan in totaal zestien opleidingen mee doen van negen verschillende hogescholen. Vanuit Zuyd Hogeschool doet de Hogere Juridisch Opleiding van de Faculteit Management en Recht aan de pilot mee.

Wat is de rol van de twee lectoraten?

Het bijzondere van het project is dat het zowel een project is waarin afstudeerprogramma's van deelnemers door hen zelf worden verbeterd als een onderzoek naar de manier waarop dat gaat. Dat onderzoek wordt voor een deel door de deelnemers zelf uitgevoerd. Ieder team bestaat namelijk uit een projectleider die verantwoordelijk is voor het implementeren van het protocol en een onderzoeker die ervoor verantwoordelijk is dat de ervaringen daarmee worden vastgelegd. De lectoraten hebben ook een dubbelrol. Enerzijds ondersteunen zij de implementatie van het protocol met advies, feedback en het aanreiken van instrumenten. Anderzijds geven zij instructies hoe de deelnemers het onderzoek moeten uitvoeren en doen zij zelf de cross-case analyse over alle pilots heen om te komen tot antwoorden op de centrale onderzoeksvragen. Deze vragen zijn:

- Welke ontwerprichtlijnen helpen de pilotteams om hun afstudeerprogramma in samenwerking met het opleidingsteam te (her)ontwerpen?
- Op welke wijze worden de vragen uit het protocol beantwoord en tot welke (her)ontwerpen van het afstudeerprogramma leidt dat (evaluatie-niveau 4: de resultaten)?
- Op welke wijze is participatief ontwerpgericht onderzoek mogelijk in het hbo dat zowel kennis oplevert als stimulerend werkt op de verandering?

Met de laatste vraag voegen we nog een metaniveau toe aan het onderzoek. De onderzoeksopzet die we hebben gekozen, waarin deelnemers naast veranderaars ook onderzoekers zijn, is namelijk nog niet vaak toegepast (Andriessen & Kliphuis, 2011). Wij zijn nieuwsgierig hoe dat uitpakt in de praktijk. De beide lectoraten hebben onderling een taakverdeling gemaakt. Het lectoraat Professioneel Beoordelen richt zich vooral op het goed begeleiden van de pilots bij het implementeren van het protocol. Het lectoraat Methodologie van praktijkgericht Onderzoek richt zich vooral op het in goede banen leiden van het onderzoek.

Wat zijn opbrengsten tot nu toe?

Het project is op drie niveaus erg leerzaam. We leren over de 12 vragen uit het Protocol Verbeteren en Verantwoorden van Afstuderenden in het hbo en hoe bruikbaar die zijn voor het verbeteren van het afstuderen. We leren over veranderprocessen in hogeschool organisaties. En we leren over deze manier van participatief onderzoek doen. Ik loop deze drie niveaus even door. Het Protocol is een verbeterinstrument dat het beste tot zijn recht komt wanneer het op een systematische manier wordt gebruikt en niet slechts als een checklist. Dat betekent dat de opleiding een paar stappen moet zetten die overeen komen met de regulatieve cyclus van Van Strien (1997):

1. Het bepalen van de uitgangssituatie
2. Het maken van een diagnose
3. Het maken van een verbeterplan
4. De implementatie
5. De evaluatie

We noemen dit in het project 'methodisch werken'. Opleidingen zijn dit niet altijd gewend. Er is een neiging om direct te gaan sleutelen aan een oplossing, bijvoorbeeld in de vorm van een nieuw beoordelingsformulier voor het beoordelen van afstudeerprestaties. Een goede diagnose wordt dan over geslagen. Stel dat er binnen de opleiding een grote spreiding is in de beoordeling dan hoeft dat niet alleen aan het beoordelingsformulier te liggen. Het kan ook zijn dat examinatoren niet hetzelfde beeld hebben over de beroepsbekwame student. In dat geval is het beter om eerst het gesprek aan te gaan over de vraag welke kenmerken een student heeft die beroepsbekwaam is. Het kan ook zijn dat de beroepsopdracht die de student met doen in het afstudeerprogramma eigenlijk niet goed past bij de te toetsen eindkwalificaties. Omdat in een afstudeerprogramma alles met alles samen hangt is het verstandig om eerst een systematische diagnose uit te voeren. Binnen het project zijn daarvoor al meerdere werkvormen ontwikkeld.

Het verbeteren van het afstudeerprogramma blijkt een grote veranderkundige operatie te zijn. Voor een dergelijke verandering is draagvlak nodig bij de managers, afstudeerbegeleiders en examinatoren.

Het verbeteren van het afstudeerprogramma blijkt een grote veranderkundige operatie te zijn. Voor een dergelijke verandering is draagvlak nodig bij de managers, afstudeerbegeleiders en examinatoren. Er is een goede en gecoördineerde aansturing nodig van het veranderproject. Er is deskundigheid nodig op het gebied van het ontwerpen van onderwijs en het toepassen van de principes van het protocol. Op al deze punten lopen we in de pilots tegen hindernissen aan. Succesvol implementeren van het protocol vereist dan ook dat je goed nadenkt over de te kiezen veranderstrategie en dat je vanaf de start een heldere projectstructuur neerzet waarin duidelijk is wie waarover mag beslissen en wie waarvoor verantwoordelijk is. Onderzoek doen in je eigen praktijk blijkt niet eenvoudig te zijn. Gegevens die je nodig hebt ontbreken of zijn moeilijk uit de administraties te halen. Er is onvoldoende tijd vrij te maken om regelmatig te reflecteren. Het blijkt lastig om een goed meetinstrumentarium te maken waarmee na afloop gemeten kan worden of alle beoogde doelen ook zijn gerealiseerd. Ook het goed reconstrueren van alle redeneringen die in het project worden gebruikt blijkt lastig. Voor het onderzoek is het namelijk belangrijk dat duidelijk is welke maatregelen een opleiding neemt, wat zij daar mee hoopt te bereiken en wat de vooronderstellingen zijn over de manier waarop de activiteiten zullen bijdragen aan de doelen. Een opleiding wil bijvoorbeeld een visie ontwikkelen op de rol van onderzoekend vermogen in de opleiding. Maar welk probleem moet die visie oplossen? Hoe gaat het schrijven van een tekst daaraan bijdragen? Welke eisen stelt dit aan de manier waarop die tekst tot stand komt? Al deze vragen zijn voor het onderzoek binnen het project van groot belang.

Wat hebben jullie tot nu toe zelf geleerd?

Ook voor ons als team is het project erg leerzaam. We krijgen een kijkje in de keuken van onderwijsvernieuwing, zien hoe lastig het is om verandering in opleidingen te realiseren en hoe belangrijk de rol van goed en helder leiderschap daarin is. We ontdekken ook dat een project onderzoeksmatig uitvoeren anders is dan veel mensen zijn gewend. Met een onderzoeksbril op naar je eigen praktijk kijken blijkt nog niet zo eenvoudig. Praktijkgericht onderzoek is een vak en de pilotprojecten zijn dit vak keihard aan het leren.

Referenties

- Andriessen, D. G., & Kliphuis, E. (2011). Het gebruik van de CIMO-logica om kennis expliciet te maken. In J. E. Van Aken & D. G. Andriessen (Eds.), *Handboek Ontwerpgericht Wetenschappelijk Onderzoek*. Den Haag: Boom Uitgeverij.
- Expertgroep Protocol. (2014). *Beoordelen is mensenwerk*. Den Haag: Vereniging Hogescholen.
- Van Strien, P. J. (1997). Towards a methodology of psychological practice, the regulative cycle. *Theory and Psychology*, 7(5), 683–700.

Meer weten over dit project?

Bezoek de website van het project:

www.vereniginghogescholen.nl/kennisbank/thema-s-en-subthema-s/artikelen/project-protocol-afstuderen

vlnr: Mirjam Snel, Fleurie Nievelstein en Alexandra Jacobs

Patrick Debats

Dienst Onderwijs en Onderzoek |
Zuyd Hogeschool

Anneriet Florack en Annerien Pin |
Zuyd Hogeschool

Het Toetskompas van Zuyd Hogeschool

Wat is het doel van het project?

We merkten de afgelopen jaren dat de landelijke kaders voor de borging van het eindniveau van opleidingen en toetsing steeds strakker gehanteerd werden bij visitaties. De ontwikkelingen op het gebied van toetsing en het borgen van het afstudeerniveau gingen snel. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het rapport *Vreemde ogen dwingen*. Zuyd Hogeschool kende nog geen centraal kader dat richting gaf aan het formuleren van toetsbeleid van faculteiten en opleidingen. Tegelijkertijd uitten opleidingen de behoefte aan richtlijnen die hen ondersteunen bij het opstellen van hun toetsplan. Het doel van dit project was om de centrale, richtinggevende, kaders voor toetsbeleid vast te stellen. Het huidige doel is om deze kaders te optimaliseren en bruikbaar te maken voor opleidingen.

Welke opleidingen van Zuyd spelen een rol in het project?

In dit project hebben alle opleidingen een bijdrage kunnen leveren. Er heeft een valideringsonderzoek plaatsgevonden waarin examencommissies, interne en externe toetsexperts, teamleiders, docentenberaad, directeuren en auditoren hun bijdrage hebben geleverd. Dit gebeurde in sessies waarin de betrokkenen een conceptversie van de kaders voorgelegd kregen. Op systematische wijze is de feedback, die tijdens deze sessies op het concept kwam, verzameld, verwerkt en gebruikt voor het maken van de definitieve versie. In de huidige fase van het

project wordt specifiek gewerkt met de opleidingen Engineering en Oriëntaalse Talen en Communicatie (OTC). Engineering is een nieuwe brede bachelor die is begonnen met het opstellen van toetsbeleid. OTC is een bestaande opleiding die haar toetsbeleid wil verbeteren. In beide gevallen kijken we hoe het Toetskompas hier een rol in speelt en verzamelen we gegevens over de implementatie van een dergelijk centraal toetskader.

Het project Toetskompas zit op het snijvlak van onderzoek en beleid en hiermee op de werkvelden van het lectoraat Professioneel Beoordelen en de Dienst Onderwijs en Onderzoek.

Welke rol speelt het lectoraat Professioneel Beoordelen in het project?

Bij het opstellen van de (concept)kaders heeft het lectoraat een inhoudelijke bijdrage geleverd. De vijf bouwstenen voor professioneel beoordelen in het hoger beroepsonderwijs uit de inaugurale rede van Dominique Sluijsmans zijn hierbij als uitgangspunt gebruikt.¹ Ook is het valideringsonderzoek uitgevoerd door Anneriet Florack als kenniskringlid van het lectoraat. In het project wordt intensief samengewerkt tussen de Dienst Onderwijs en Onderzoek en het lectoraat. We zijn daarbij niet terughoudend om over elkaars grenzen heen te stappen. Het Toetskompas kan daarom als een echt co-creatie product van het lectoraat en de dienst gezien worden.

Wat heeft het project tot nu toe opgeleverd?

Het belangrijkste product van het project tot nu toe is het door het College van Bestuur vastgestelde Toetskompas zelf in de vorm van een uitklapbare poster. De kern van het Toetskompas wordt gevormd door drie kaders:

- een **inhoudelijk** kader, met daarin beschreven wat een goed toetsplan bij Zuyd bevat, hoe het tot stand komt, wie er bij de totstandkoming betrokken zijn, en hoe het wordt geëvalueerd;
- een **organisatorisch** kader, waarin staat aan welke organisatorische randvoorwaarden in een opleiding moet zijn voldaan om het toetsplan succesvol te kunnen laten landen en

¹ Sluijsmans, D. M. A. (2013). *Verankerd in leren: Vijf bouwstenen voor professioneel beoordelen in het hoger beroepsonderwijs*. Heerlen: Zuyd Hogeschool.

- een **personeel** kader, waarin wordt aangegeven welke expertise nodig is en hoe die verworven en geëvalueerd kan worden om een toetsplan succesvol te kunnen uitvoeren.

De drie kaders bevatten ieder vijf ankerpunten. In deze ankerpunten worden de kaders concreter gemaakt en indien mogelijk met voorbeelden verduidelijkt.

Naast dit Toetskompas is ook een implementatieplan opgeleverd waarin wordt beschreven hoe we ervoor willen zorgen dat het kompas in de organisatie gebruikt wordt. Onderdeel van de implementatie is het genoemde onderzoek bij de opleidingen Engineering en OTC.

Wat heb jij zelf van het project geleerd?

Het project Toetskompas zit op het snijvlak van onderzoek en beleid en hiermee op de werkgebieden van het lectoraat Professioneel Beoordelen en de Dienst Onderwijs en Onderzoek. In zijn doel en aard verschillen een lectoraat en een beleidsdienst. Als persoon en als organisatie moesten we leren hoe we met dit gegeven konden samenwerken. Dit hebben we geleerd door het te doen. Het heeft geleid tot begrip voor elkaars rol in de organisatie, hetgeen een belangrijke basis is voor de verdere samenwerking. Beleidsadviseurs hebben geleerd dat vanuit onderzoeksperspectief het soms nodig is om meer tijd en energie te steken in de methodologie. Onderzoekers hebben geleerd dat het vanuit beleids-perspectief nodig is om veel aandacht aan het proces te geven om goede ideeën in een grote organisatie om te zetten in een nieuwe praktijk. We zien er naar uit om in de toekomst nog meer van elkaar te leren!

Meer weten over dit project?

Mail de projectleider: patrick.debats@zuyd.nl

vlnr: Anneriet Florack en Annerien Pin

Tamara van Schilt-Mol

Associate lector Toetsen en Beoordelen |
Kenniscentrum Kwaliteit van Leren | Faculteit
Educatie | Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

De methodiek De Toetsing Getoetst

Wat betekent kwaliteit van toetsing? Wanneer is het systeem van toetsing adequaat? Hoe goed is ons systeem van toetsen? Waar liggen verbeterpunten? En hoe houden we eigenaarschap over ons systeem van kwaliteitszorg? Deze en heel veel andere vragen rondom toetsing worden ons regelmatig gesteld. Ze vormden voor Annemieke Peeters en Linda Jakobs (Service Unit Onderzoek & Onderwijs van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) de aanleiding om Dominique in 2011 te vragen met hen een methodiek te ontwikkelen waarmee niet alleen inzichtelijk zou worden wat nu eigenlijk 'kwaliteit van toetsing' is, maar waarmee opleidingen ook een handvat geboden kon worden om zelf de regie te nemen over deze kwaliteit. Dit initiatief resulteerde niet alleen in het eerste prototype van *De Toetsing Getoetst*, maar ook in een artikel in *OnderwijsInnovatie* dat veel opleidingen aan het denken zette. Dit artikel leidde ook tot het verzoek van Uitgeverij Garant om een boek te schrijven over de methodiek en over kwaliteit van toetsing, een verzoek dat we graag hebben opgepakt en hebben benut om het eerste prototype verder te ontwikkelen. Het verzoek van Garant leidde hierdoor tot een hele vruchtbare samenwerking: het lectoraat Professioneel Beoordelen, het lectoraat Toetsen en Beoordelen en de HAN Service Unit Onderwijs & Onderzoek ontwikkelden niet alleen gezamenlijk een tweede prototype, ook besloten zij om samen onderzoek te gaan doen naar de consequentiële validiteit, de transparantie en de bruikbaarheid van *De Toetsing Getoetst*.

Wat is het doel van het project?

De Toetsing Getoetst laat zich het best omschrijven als een methodiek waarmee opleidingen in staat worden gesteld de kwaliteit van toetsing binnen de opleiding te analyseren, verbeteren en borgen. In de methodiek wordt de kwaliteitspiramide van toetsen en beoordelen gebruikt om toetskwaliteit te operationaliseren. Iedere piramidelaag (toetsbeleid, toetsprogramma, toetsen, toetstaken, toetsorganisatie en toetsbekwaamheid) onderscheidt en beschrijft vijf fasen van kwaliteit. Uitgangspunt bij de beschrijving van kwaliteitsfasen is het AISHE-model, waarbij een ontwikkeling van activiteiten-georiënteerd handelen naar maatschappij-georiënteerd handelen centraal staat. Per piramidelaag is omschreven hoe de verschillende ontwikkelingsfasen er in de praktijk uitzien. Daarbij wordt per piramidelaag onderscheid gemaakt naar de elementen kwaliteitscriteria (welke criteria worden gebruikt om bijvoorbeeld de toetsorganisatie in te richten en om de kwaliteit vast te stellen), ontwerp (hoe wordt bijvoorbeeld professionalisering ingericht) en kwaliteitsborging (hoe wordt de kwaliteit van bijvoorbeeld het toetsbeleid geborgd). Door het samenvoegen van de kwaliteitspiramide, de fasen van ontwikkeling en de omschrijving van de fase van ontwikkeling in de dagelijkse praktijk (Figuur 1) ontstaat wat wij 'het hart van de methodiek' zijn gaan noemen: een overzicht van de mate waarin een opleiding duurzaam werkt aan de kwaliteit van toetsing.

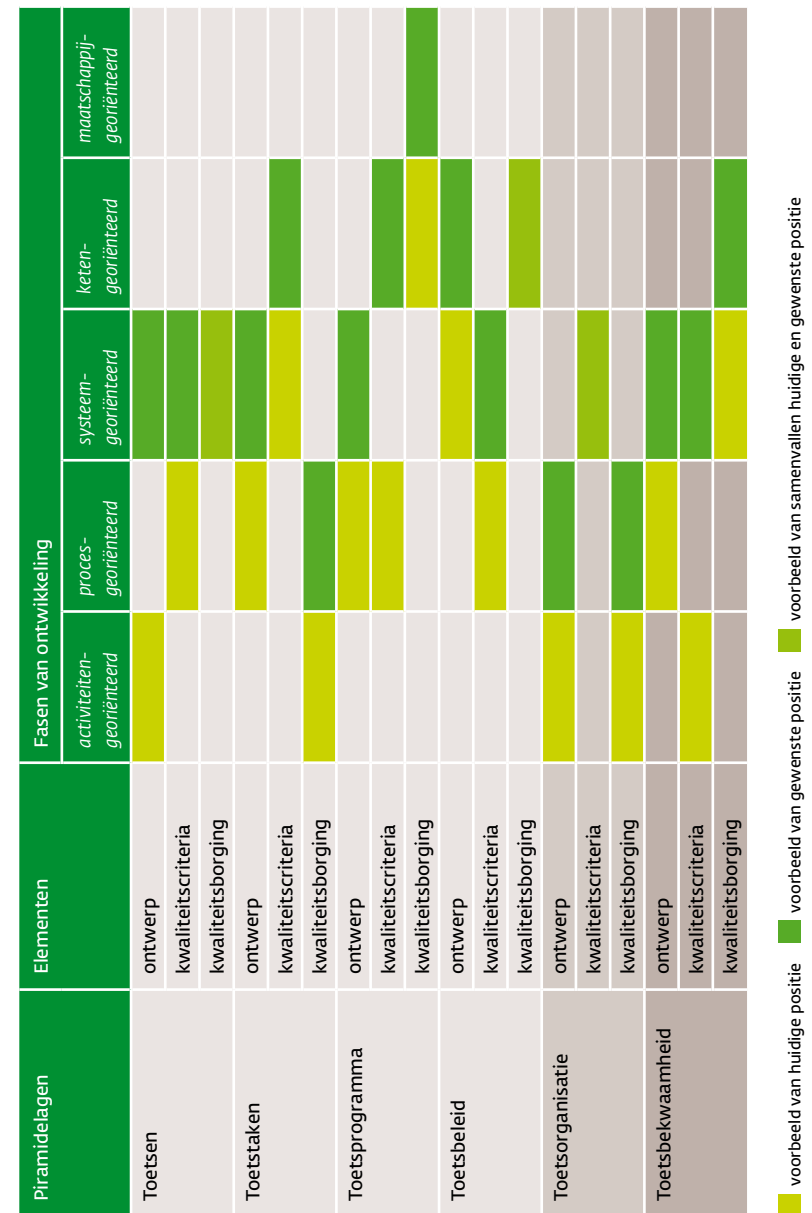
In het onderzoek staan twee onderzoeksvragen centraal:

1. Wat is de consequentiële validiteit, transparantie en bruikbaarheid van de stappen 1 en 2 van de methodiek De Toetsing Getoetst?
2. Welke factoren beïnvloeden deze consequentiële validiteit, bruikbaarheid, transparantie van de stappen 1 en 2 uit de methodiek?

Op basis van de onderzoeksresultaten zal het prototype worden aangepast en vastgesteld.

Welke opleidingen van Zuyd spelen een rol in het project?

Aan het onderzoek hebben in totaal 28 opleidingen van vier hogescholen deelgenomen, waarvan zes Zuyd-opleidingen: de Hotelschool Management School Maastricht, Facility Management, People & Business Management, Creatieve Therapie, Engineering en European Studies. Al deze zes opleidingen hebben één ding gemeen: zij delen de behoefte om - op het gebied van toetsing - meer zicht te krijgen in wat ze doen, en vooral in waarom ze doen wat ze doen. En hoewel de opleidingen zich op de verschillende elementen en de verschillende onderdelen van toetsing in verschillende fasen van kwaliteit bevinden, hebben ze ook gemeen dat bevlogen professionals met elkaar de dialoog aan durven gaan

Figuur 1. Visualisatie van het ontwerp van de methodiek om kwaliteit van toetsing te bepalen

over wat ze nu al goed doen, wat ze nog beter zouden willen doen en vooral ook hoe ze dat gezamenlijk kunnen bereiken.

De Hotel Management School Maastricht was één van de eerste opleidingen die aan het onderzoek heeft deelgenomen en die de doelen die ze zichzelf heeft gesteld heeft uitgewerkt en die nu actief werkt aan het uitvoeren van deze activiteiten om de gestelde doelen te bereiken. Het lectoraat Professioneel Beoordelen én het lectoraat Toetsen en Beoordelen zullen als critical friend de Hotel Management School Maastricht hierbij ondersteunen.

De methodiek De Toetsing Getoetst biedt een kader om - aan de hand van gerichte hulpvragen en spel materiaal - het gesprek over toetskwaliteit gestructureerd en methodisch te kunnen voeren.

Wat heeft het project tot nu toe opgeleverd?

Het project heeft tot nu toe al heel veel kennis en inzichten opgeleverd. Inzichten om de methodiek nog beter bruikbaar te maken, en kennis over hoe toetsing binnen opleidingen vorm krijgt. Eén van de belangrijkste constatering is dat vrijwel alle opleidingen in het onderzoek hele professionele docenten in hun team hebben zitten die individueel hele goede ideeën hebben over hoe een toets geconstrueerd moet worden of het toetsprogramma in elkaar zou moeten zitten. Een gezamenlijke visie over 'wat vinden wij als opleiding kwaliteit' ontbreekt echter vaak. Hierdoor is er geen sprake van duurzame kwaliteit van toetsing: de kwaliteit van de afzonderlijke toetsen is afhankelijk van deze individuele docenten. Door opleidingen het gesprek over 'kwaliteit' te laten voeren met een doorsnede van de opleiding (docenten, MT, examencommissie, toetscommissie, curriculum commissie, etc.) kunnen zij gezamenlijk vaststellen welke kwaliteitscriteria zij van belang vinden voor hun eigen opleiding en kunnen ze zelf de regie gaan nemen om aan de hand van deze criteria gezamenlijk de gewenste kwaliteit te bereiken. Een andere belangrijke bevinding is dat de methodiek zorgt voor bewustwording over de complexiteit van toetsing en de verschillende ontwikkelingsfasen die je hierin als opleiding kunt nastreven. Hierbij is met name het inzicht over de onderlinge relaties tussen de verschillende onderdelen van toetsing (beleid, programma, organisatie, bekwaamheid en toetsen) van belang. Bijvoorbeeld: als een docent besluit een toets aan te passen, moet worden

nagegaan of dit aansluit bij de visie en het beleid op toetsing en moet worden nagegaan of het toetsprogramma nog steeds voldoet aan de kwaliteitscriteria die de opleiding daar zelf aan gesteld heeft. Of: als het toetsprogramma wordt herzien, en daardoor andere toetsvormen worden opgenomen, vereist dit misschien wel andere (toets)bekwaamheden van de toetsconstructeurs dan toe nu toe gevraagd werden. Met andere woorden: iedere actie op een van de onderdelen van toetsing vereist mogelijk een actie op een van de andere onderdelen van toetsing. Dit besef leidt tot een professionele dialoog over de toetsorganisatie van een opleiding: weten we wel van elkaar wat we doen, of zouden moeten doen, spreken we elkaar daar (voldoende) op aan en werken we, ieder met onze eigen taken en verantwoordelijkheden, wel echt samen aan een goede kwaliteit van toetsing?

Wat heb je zelf van het project geleerd?

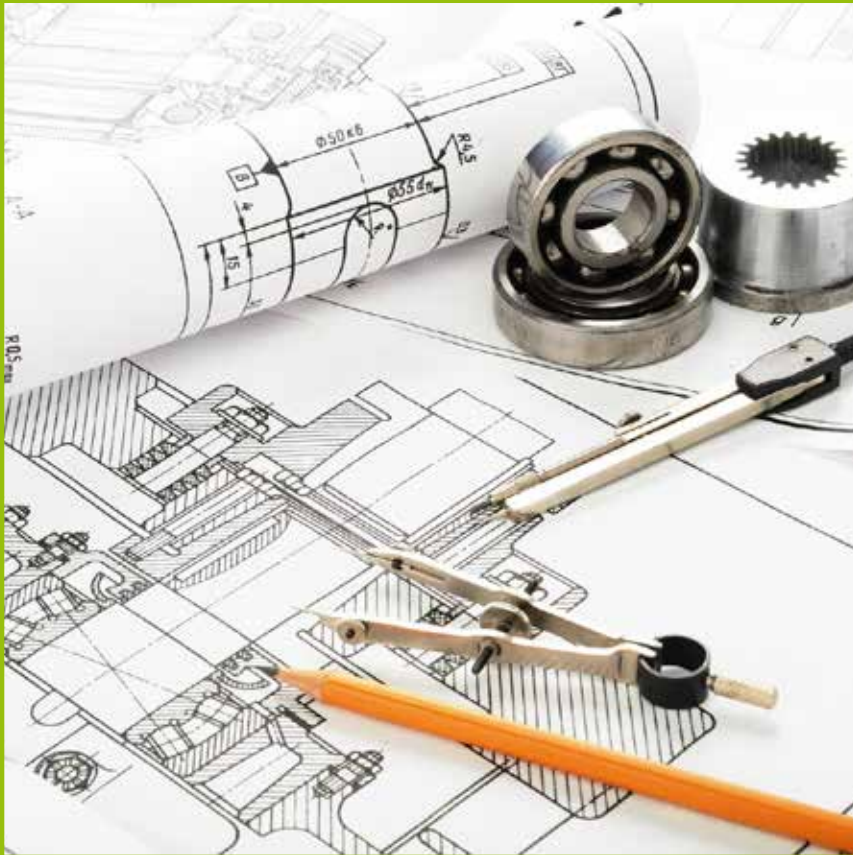
Het project heeft mij ook veel gebracht: het heeft mij bevestigd dat het allerbelangrijkste is dat opleidingen zichzelf de tijd gunnen om met elkaar het gesprek over kwaliteit van toetsing aan te gaan. De methodiek *De Toetsing Getoetst* biedt een kader om - aan de hand van gerichte hulpvragen en spel materiaal - het gesprek over toetskwaliteit gestructureerd en methodisch te kunnen voeren. Daarnaast heeft dit project mij wederom bevestigd hoe waardevol de samenwerking tussen verschillende lectoraten en de onderwijspraktijk is: door vanuit verschillende invalshoeken en met verschillende expertises kennis te delen en te ontwikkelen ontstaan pareltjes waar we trots op mogen zijn. *De Toetsing Getoetst* is wat mij betreft zo'n pareltje: ondanks alle uitdagingen die onlosmakelijk verbonden zijn met praktijkgericht onderzoek zijn we er in geslaagd om samen met alle deelnemende opleidingen een methodiek te ontwikkelen én te optimaliseren die opleidingen écht een stap verder kan brengen in het zelf regie nemen in het bepalen van hun kwaliteit van toetsing.

Meer weten over dit project?

Mail de projectleider: tamara.vanschilt-mol@han.nl
Of bezoek de website: <http://www.han.nl/onderzoek/werkveld/projecten/pilot-praktische-methodie/>

Lectoraats- opbrengsten

Publicaties

Wetenschappelijke publicaties

- Janssen-Brandt, X., Muijtjens, A., & Sluijsmans, D. M. A. (submitted). *Towards better judgements of item relevance in progress testing*. Manuscript submitted for publication.
- Maas, M., Sluijsmans, D. M. A., van der Wees, P., Heerkens, Y., Nijhuis - van de Sanden, M., & van der Vleuten, C. P. M. (2014). Why peer assessment helps to improve clinical performance in undergraduate physical therapy education: a mixed methods design. *Medical Education*, 14:117. DOI: 10.1186/1472-6920-14-117.
- Sluijsmans, D. M. A., & Struyven, K. (2014). Quality assurance in assessment: An introduction to this special issue. *Studies in Educational Evaluation*, 43, 1-4.
- Van Gastel, M., Busari, J., & Sluijsmans, D. M. A. (submitted). *Improvement of portfolio assessment in the education of nurse practitioners in collaboration with stakeholders*. Manuscript submitted for publication.

Vakpublicaties

- Gerards, D., & Sluijsmans, D. M. A. (ingediend). *Welke opvattingen hebben docenten Fysiotherapie over professioneel beoordelen?* Artikel geaccepteerd voor Onderzoek van Onderwijs.
- Gerards, D., & Sluijsmans, D. M. A. (2015). *Werken aan de kwaliteit van toetsen en beoordelen van Zuyd Hogeschool. Een studie naar de percepties van hbo-docenten van de opleiding Fysiotherapie van Zuyd Hogeschool over Professioneel Beoordelen*. Zuyd Hogeschool: Lectoraat Professioneel Beoordelen.
- Joosten, D., & Sluijsmans, D. M. A. (2012). Tijd voor toetskwaliteit: het borgen van toetsdeskundigheid van examencommissies, *Thema*, 16-21.
- Sluijsmans, D. M. A., Andriessen, D., Sporcken, S., Dijkstra, A., & Vonk, F. (2014). Goed beslissen over beroepsbekwaamheid in het hbo. *OnderwijsInnovatie*, 3, 17-26.
- Sluijsmans, D. M. A. (2013). *Verankerd in leren: Vijf bouwstenen voor professioneel beoordelen in het hoger beroepsonderwijs*. Lectorale rede. Heerlen: Zuyd Hogeschool.
- Sluijsmans, D. M. A., van Eldik, S., Joosten-ten Brinke, D., & Jakobs, L. (2013). Bewust en bekwaam toetsen: Wat zouden lerarenopleiders moeten weten over toetsing? *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 34(3), 27-42.
- Sluijsmans, D. M. A., Peeters, A., Jakobs, L., & Weijzen, S. (2012). Kwaliteit van toetsing onder de loep. *Onderwijsinnovatie*, 4, 17-25.
- Vermunt, E. M. C., & Sluijsmans, D. M. A. (2015). Toetsen doe je samen met studenten. *OnderwijsInnovatie*, 2, 17-25.

Boeken en boekhoofdstukken

- Joosten-ten Brinke, D., & Sluijsmans, D. M. A. (2013). Formatief toetsen in het hoger onderwijs. In A. Bax, H. van Berkel & D. Joosten-ten Brinke (Red.), *Toetsen in het Hoger Onderwijs*, (pp. 81-90). Houten: Bohn Stafleu van Lochem.
- Sluijsmans, D. M. A., Joosten-ten Brinke, J., & van Schilt-Mol, T. (Red.) (2015). *Kwaliteit van toetsing onder de loep*. Antwerpen: Garant.
- Sluijsmans, D. M. A., van Schilt-Mol, T., Peeters, A., Joosten-ten Brinke, D. (2015). Kwaliteit van toetsing in het hoger onderwijs onder de loep. In D. Sluijsmans, D. Joosten-ten Brinke, & T. Van Schilt-Mol (Red.), *Kwaliteit van toetsing onder de loep* (pp. 15-24). Antwerpen; Garant.
- Van Berkel, A., Sluijsmans, D. M. A., & Joosten-ten Brinke, D. (2015). Kwaliteit van toetsbekwaamheid. In D. Sluijsmans, D. Joosten-ten Brinke, & T. Van Schilt-Mol (Red.), *Kwaliteit van toetsing onder de loep* (pp. 133-149). Antwerpen; Garant.
- Van der Vleuten, C. P. M., Sluijsmans, D. M. A., & Joosten-ten Brinke, D. (in press). Competence assessment as learner support in education. Chapter for the book *Competence-based Vocational and Professional Education in the Springer series Education for the Changing World of Work edited by Martin Mulder and Jonathan Winterton*.
- Van Schilt-Mol, T., Peeters, A., Sluijsmans, D. M. A., & Jakobs, L. (2015). Het ontwerp van de methodiek de Toetsing Getoetst. In D. Sluijsmans, D. Joosten-ten Brinke, & T. Van Schilt-Mol (Red.), *Kwaliteit van toetsing onder de loep* (pp. 151-196). Antwerpen; Garant.
- Van Schilt-Mol, T., & Sluijsmans, D. M. A. et al. (2015). Kwaliteit van toetsing geoperationaliseerd. In D. Sluijsmans, D. Joosten-ten Brinke, & T. Van Schilt-Mol (Red.), *Kwaliteit van toetsing onder de loep* (pp. 151-196). Antwerpen; Garant.
- Van Schilt-Mol, T., Sluijsmans, D. M. A., Peeters, A., & Jakobs, L. (2015). De methodiek De Toetsing Getoetst in de praktijk. In D. Sluijsmans, D. Joosten-ten Brinke, & T. Van Schilt-Mol (Red.), *Kwaliteit van toetsing onder de loep* (pp. 197-208). Antwerpen; Garant.

Presentaties

Een volledig overzicht van keynotes, interne en externe presentaties is opvraagbaar bij het lectoraat.

Congresbijdragen (in chronologische volgorde)

- Sluijmsmans, D. M. A., & van Schilt-Mol, T. (2015). *Werken met de methodiek De Toetsing Getoetst*. Workshop gehouden op het SBO congres Toetsen in het hoger onderwijs.
- Sluijmsmans, D. M. A. (2015). *Beoordelen is en blijft mensenwerk*. Keynotelezing gehouden op het SBO congres Toetsen in het hoger onderwijs.
- Vermunt, E. (2015). *Toetsen doe je samen met studenten*. Poster gepresenteerd op de Onderwijs Research Dagen, Leiden.
- Vermunt, E. (2015). *Toetsen doe je samen met studenten*. Presentatie gehouden op de Onderwijs Research Dagen, Leiden.
- Van der Lei, R. (2015). *Implementatie BKE/SKE in de hogeschool*. Presentatie gehouden op de conferentie examencommissies.
- De Beer, F., Van Schilt-Mol, T., Jakobs, L., Peeters, A., & Sluijmsmans, D. M. A. (2015). *De toetsing getoetst: De kwaliteit van toetsing op de lerarenopleiding onder eigen loep*. Paper gepresenteerd op de VELON- congres, Arnhem.
- Sluijmsmans, D. M. A., & Andriessen, D. (2015). *Hou houd je het afstudeerprogramma van je opleiding future-proof?* Workshop verzorgd op het jaarcongres van de Vereniging Hogescholen, Zwolle.
- Sluijmsmans, D. M. A. (2014). *Changing assessment practice in education: Critical factors for sustainable implementation*. Keynote lecture held at the EAPRIL conference, Nicosia, Cyprus.
- Sluijmsmans, D. M. A., Joosten-ten Brinke, D., Schalk, H., Van Eldik, S., Florack, A., & Van Schilt-Mol, T. (2014). *De waarde van een zelfbeoordelingsinstrument toetsbekwaamheid voor lerarenopleiders: wat zijn effecten en ervaringen?* Paper gepresenteerd op de VELON- congres, Zwolle.
- Sluijmsmans, D. M. A., van Schilt-Mol, T., Peeters, A., Jakobs, L., & Joosten-ten Brinke, D. (2014). *Kwaliteit van toetsing in het hoger onderwijs onder de loep: naar een methodiek om toetskwaliteit te analyseren, verbeteren en borgen*. Poster gepresenteerd op de Onderwijs Research Dagen, Groningen.
- Sluijmsmans, D. M. A., Florack, A., Debats, P., Pin, A. (2014). *Aan de slag met het toetskader van Zuyd Hogeschool*. Workshop verzorgd op het jaarcongres van de Vereniging Hogescholen, 's Hertogenbosch.
- Janssen-Brandt, X., & Sluijmsmans, D. M. A., & Muijtjens, A. (2014). *The difficulty of item relevance in progress testing: the use of a rubric to appraise item relevance*. Paper presented at the SIG 1 conference Assessment and Evaluation, Madrid, Spain.

- Sluijmsmans, D. M. A., Joosten-ten Brinke, D., van der Vleuten, C. (2013). *Toetsen met leerwaarde: een reviewstudie naar de effectieve kenmerken van formatief toetsen*. Paper gepresenteerd op de Onderwijs Research Dagen, Brussel, België.
- Sluijmsmans, D. M. A. (2013). *Peer assessment is leren van elkaar*. Workshop verzorgd op het SBO congres Toetsen in het hoger onderwijs.
- Sluijmsmans, D. M. A., Joosten-ten Brinke, D., Schalk, H., Van Eldik, S., Florack, A., & Van Schilt-Mol, T. (2013). *Bewust en bekwaam toetsen*. Presentatie verzorgd op de SURF Onderwijsdagen.
- Sluijmsmans, D. M. A., Peeters, A., Weijzen, S., & Jakobs, L. (2012). *De toetsing getoetst*. Paper gepresenteerd op de Onderwijs Research Dagen, Wageningen, Netherlands.
- Joosten-ten Brinke, D., Sluijmsmans, D. M. A., Lansu, W., Schouten, E., & Van Leuven, A. (2012). *De kennistoets getoetst: Hoe kom je tot betrouwbare, valide landelijke kennistoetsen?* Presentatie gehouden op het VELON-congres, Antwerpen.
- Sluijmsmans, D. M. A., van Eldik, S., Joosten-ten Brinke, D., & Jakobs, L. (2012). *Verbetering van assessmentkennis en vaardigheden van lerarenopleiders*. Paper gepresenteerd op het VELON-congres, Antwerpen, België.

Columns

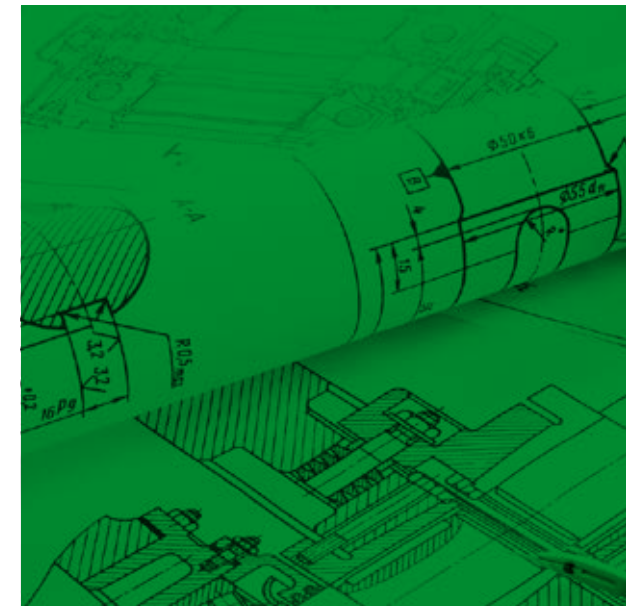
- Sluijmsmans, D. M. A., & Sluijmsmans, L. Y. P. (2015). *Kolonisten van Catan*. Gastcolumn Tijdschrift Examens januari. www.professioneelbegeleiden.nl/kolonisten-van-catan
- Sluijmsmans, D. M. A., & Sluijmsmans, L. Y. P. (2015). *Voorjaarsschoonmaak in het toetshuis*. Gastcolumn Tijdschrift Examens mei. www.professioneelbegeleiden.nl/voorjaarsschoonmaak-in-het-toetshuis
- Sluijmsmans, D. M. A., & Sluijmsmans, L. Y. P. (2015). *Flip het cijfer!* Gastcolumn Tijdschrift Examens augustus. www.professioneelbegeleiden.nl/flip-het-cijfer-1
- Sluijmsmans, D. M. A., & Sluijmsmans, L. Y. P. (2015). *Examineren 3.0*. Gastcolumn Tijdschrift Examens november. www.professioneelbegeleiden.nl/examineren-3-0

Rapportages

- Expertgroep BKE/SKE (2013). *Verantwoord beoordelen en beslissen in het hoger beroepsonderwijs: een voorstel voor een programma van eisen voor een basis- en seniorkwalificatie examinering (BKE/SKE)*. Den Haag: Expertgroep BKE/SKE in opdracht van de Vereniging Hogescholen.
- Joosten-ten Brinke, D., Sluijsmans, D. M. A., Van Schilt-Mol, T. (2014). *Onderzoeksrapportage SURF project Bewust en Bekwaam toetsen*. Utrecht: SURF.
- Programmamanagement Zuyd Innoveert (2015). *Volop in beweging! Een overzicht van de resultaten van Zuyd Innoveert 2014-2015*. Heerlen: Zuyd Hogeschool.
- Programmamanagement Zuyd Innoveert (2014). *Uit de startblokken! Een overzicht van de resultaten van Zuyd Innoveert 2013-2014*. Heerlen: Zuyd Hogeschool.
- Sluijsmans, D. M. A., Joosten-ten Brinke, D., van der Vleuten, C. (2013). *Toetsen met leerwaarde: een reviewstudie naar de effectieve kenmerken van formatief toetsen*. Den Haag: NWO.

Tools, handreikingen en andere materialen

- Zelfbeoordelingsinstrument 'Bewust en bekwaam toetsen' te vinden op www.bewustenkwaamtoetsen.nl. Hier zijn tevens de tien nieuwsbrieven van het project te vinden.
- Handreiking 'Het methodisch implementeren van het protocol afstuderen'
- Handreiking 'de Toetsing Getoetst'
- Handreiking voor analyse kwaliteit beroepsproducten.
- Handreiking voor analyse kwaliteit afstuderen.
- Handreiking voor het schrijven van onderzoeksvorstellen.
- Handreiking voor analyse beoordelingsformulieren.
- Poster Toetskompas: kader voor centraal toetsbeleid.
- Waaier met de 12 protocolvragen uit het rapport *Beoordelen is Mensenwerk*.
- Spelbord met conceptueel model afstuderen.

Het secretaria- riaat van het lectoraat

Mieke Faessen

In de hoedanigheid van management assistent heb ik de aanloop naar de inauguratie van Dominique Sluijsmans als Lector Professioneel Beoordelen en het reilen en zeilen van haar kenniskring van dichtbij mogen meemaken. En nu ik incidenteel nog betrokken ben bij het lectoraat, blijf ik bewondering houden voor het enthousiasme en de gedrevenheid van deze lector om het werkveld, zowel intern binnen Zuyd hogeschool als extern, te bewegen om toetsen en beoordelen op een andere manier te benaderen.

In de praktijk is het niet altijd makkelijk om mensen te bewegen om het roer om te gooien en middels onderzoek aan te tonen wat beter of anders kan.

In de praktijk is het niet altijd makkelijk om mensen te bewegen om het roer om te gooien en middels onderzoek aan te tonen wat beter of anders kan. Het werkveld heeft vaak de indruk dat een nieuwe zienswijze niets toevoegt aan de huidige manier van werken en enkel leidt tot werkdruk verhoging. Tijdens de bijeenkomsten die ik heb bijgewoond, heb ik ervaren dat er, als men kijkt door Dominique's 'toetsbril', een win-win situatie ontstaat die in het voordeel is van de student en de docent.

Wat Dominique bijzonder maakt is haar niet aflatend streven naar kwaliteit van haar lectoraat en de daarmee samenhangende zingeving en deskundigheidbevordering.

Terugkijkend op de eerste periode zijn er al heel wat stappen gezet. Ik ben benieuwd wat de komende vier jaar opleveren. Dominique kennende, zal zij, ook als haar agenda bol staat van de afspraken, weer ergens in haar druk bezette werkschema plaats blijven maken voor diegenen die om haar expertise verlegen zitten.

Tenslotte nog een persoonlijke tip. Accepteer dat Rome ook niet op een dag gebouwd is. Go with the flow tijdens het bouwproces. En geniet ervan als de stad vorm heeft gekregen!

Sandra Bösch

In onze bijna-wekelijkse bila vroeg Dominique of ik het leuk zou vinden als nieuwe medewerkster van het Lectoraat Professioneel Beoordelen een stukje over mijzelf te schrijven en zo een kleine persoonlijke bijdrage te leveren aan dit boekje. "Help!" was mijn eerste gedachte. Wat zet ik op papier dat zodanig boeiend is, dat de bladzijde niet direct omgeslagen wordt? Maar ik hou wel van een zekere uitdaging, dus daar ga ik...

De warme samenwerking met Dominique Sluismans en Marcel van der Klink vormde uiteindelijk de basis voor een uitbreiding van de secretariële ondersteuning richting het lectoraat Professioneel Beoordelen, waarvan ik sinds januari 2016 deel mag uitmaken.

Geboren en getogen in Zuid-Limburg en na 23 jaar omzwervingen in het buitenland ben ik uiteindelijk weer onbedoeld neergestreken in deze regio. Het bleek echter een toch wel enigszins onderschatte onderneming, om in een inmiddels ander Nederland opnieuw te starten en mijn weg uit te stippelen. Mijn verwachtingen moest ik bijstellen. Maar komt tijd, komt raad en zo kwam in 2010 plotseling Zuyd Hogeschool op mijn pad en startte ik vanuit de afzondering en stilte van de portierswoning aan de Brusselseweg Maastricht bij het Lectoraat Infonomie & Nieuwe Media in de functie van management assistente. Een

uitdaging die na een tweetal jaren zijn vervolg kreeg bij de dienst Onderwijs & Onderzoek en via een zijspoor mij tevens liet kennismaken met de opleiding Verpleegkunde. Langzaam maar zeker ontwikkelde zich mijn kennis over de talloze lijnen, kruispunten en verbanden binnen Zuyd, hetgeen wel enige vorm van zelfonderzoek vereiste, gepaard gaande met een portie logisch nadenken, al zal het in sommige opzichten altijd een beetje abacadabra blijven!

De volgende uitdaging viel mij ten deel in 2015 toen ik gevraagd werd om het kernteam van Zuyd Innoveert te komen ondersteunen. Een afwisselend en interessant innovatieprogramma, waaraan ik werkinhoudelijk nog altijd veel plezier beleef. De warme samenwerking met Dominique Sluismans en Marcel van der Klink vormde uiteindelijk de basis voor een uitbreiding van de secretariële ondersteuning richting het lectoraat Professioneel Beoordelen, waarvan ik sinds januari 2016 deel mag uitmaken. Dit schrijvende in februari kan ik nog niet terug kijken op een lange werkperiode bij het lectoraat, maar ik kijk er naar uit mijn productieve bijdrage te leveren aan een boeiend lectoraat en een fantastische lector. Hoe ik dat in de steigers heb gezet, daarover schrijf ik graag bij de volgende periode-terugblik!

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht projecten

Onderzoeksproject	Uitvoerder(s)	Opbrengsten	Impact
Beoordelen van praktijkleren	Alexandra Jacobs (Zuyd Hogeschool, Social Work)	- Aantal presentaties - Vakpublicatie (in voorbereiding)	Opgedane kennis is vertaald naar de afstudeernota van de opleiding Social Work.
Docentpercepties op professioneel beoordelen	Dorien Gerards (Zuyd Hogeschool, Fysiotherapie)	- Aantal presentaties - Interne publicatie - Vakpublicatie	Aantal opleidingen binnen Zuyd werken met de vragenlijst.
Analyse van de beoordelingssystematiek Zuyd Hogeschool	Carin Gulikers (Zuyd Hogeschool, ICT)	- Presentatie voor HR Zuyd - Interne rapportage	Aanbevelingen uit onderzoek worden verankerd in herziene systematiek.
De formatieve waarde van summatieve toetsen.	Elly Vermunt (Zuyd Hogeschool, Commercieel Management)	- Aantal presentaties - Vakpublicatie	Onderzoek is verankerd in de BKE/SKE van Zuyd Hogeschool.
Toetsbekwaamheid van hbo-docenten: een onderzoek naar de BKE/SKE portfolio's.	Remko van der Lei (Hanzehogeschool Groningen)	- Aantal presentaties	Het onderzoek leidt tot aanpassingen in BKE/SKE trajecten.
The difficulty of item relevance in progress testing. The use of a template to rate item relevance for progress tests and the relation between relevance and item difficulty.	Xandra Janssen (Zuyd Hogeschool, Verloskunde)	- Masterthesis - Diverse presentaties nationaal en internationaal - Wetenschappelijke publicatie (in voorbereiding)	Onderzoek wordt gebruikt bij het bepalen van relevantie toetsitems.
The effect of the meta-cognitive self-assessment Triple L-tool on the awareness of the novice nursing clinical reasoning process.	Mariëlle Meijers (Zuyd Hogeschool, Verpleegkunde)	- Masterthesis - Wetenschappelijke publicatie (in voorbereiding)	Onderzochte tool wordt gebruikt in het onderwijs van Verpleegkunde.
Bewust en bekwaam toetsen.	HAN/Fontys/ Zuyd	- Prototype zelfbeoordelings-instrument toetsing - Aantal (inter)nationale presentaties - Vakpublicatie	Instrument is verankerd in aantal BKE/SKE trajecten. Instrument wordt veelvuldig gebruikt door docenten.
Kernproject Protocol Afstuderen	Uitvoerder(s)	Opbrengsten	Impact
Implementatie van het protocol afstuderen (landelijk project)	Lectoraten HU en Zuyd en deelnemers pilotopleidingen	Vakpublicatie Handreiking Reeks opdrachten, inclusief werkvormen en materialen (o.a. spelbord en waaier) Aantal presentaties	Opleidingen (her)ontwerpen hun afstudeerprogramma op methodische wijze en ervaren daarbij de complexiteit van ontwerpen in teams.

Kernproject BKE/SKE	Uitvoerder(s)	Opbrengsten	Impact
Opstellen programma van eisen van BKE/SKE	Expertgroep BKE/SKE onder voorzitterschap Zuyd Hogeschool	Rapport <i>Verantwoord toetsen en beslissen in het hoger beroepsonderwijs</i>	Zeer veel hogescholen zijn actief het voorstel te vertalen in een concreet BKE/SKE-traject. Dit heeft geleid tot het initiatief een netwerk op te richten waarin inmiddels 30 hogescholen participeren.
Onderzoek naar de BKE/SKE van Zuyd Hogeschool	Dorien Gerards (Zuyd Hogeschool, Fysiotherapie)	Rapportage	Onderzoek wordt ingezet om de BKE/SKE trajecten te verbeteren.
Onderzoek naar de waarde van BKE/SKE (landelijk project)	Zuyd, HU, HAN en Windesheim	Oprichting landelijk netwerk BKE/SKE i.s.m. waarin 30-tal hogescholen participeren	Onderzoek levert kennis op over waarde BKE/SKE trajecten en waar aanpassingen nodig zijn.
Kernproject Toetskompas	Uitvoerder(s)	Opbrengsten	Impact
Ontwikkelen en valideren van toetskader Zuyd	Anneriet Florack (Zuyd Hogeschool, de Nieuwste Pabo)	Toetskompas	Het Toetskompas wordt richtinggevend bij het opstellen van de toetsplannen van Zuyd-opleidingen.
Implementatie van het Toetskompas	Anneriet Florack en deelnemende pilotopleidingen	Nog niet van toepassing.	Vergroot bewustzijn bij opleidingen over wat kwaliteit van toetsing is en welke vragen beantwoord moeten worden om deze kwaliteit te borgen.
Kernproject De Toetsing Getoetst	Uitvoerder(s)	Opbrengsten	Impact
Ontwikkelen methodiek	HAN en Zuyd	<ul style="list-style-type: none"> - Boek <i>Kwaliteit van toetsing onder de loep</i> - Methodiek <i>de Toetsing Getoetst</i> - Aantal presentaties - Vakpublicatie. - Boekpresentatie (210 deelnemers) 	Boek in tweede druk. Inhoud verankerd in toetsbeleid en toetstaal van vele hbo-opleidingen binnen en buiten Zuyd en in Vlaanderen.
Implementatie methodiek	HAN en Zuyd en deelnemende pilotopleidingen	<ul style="list-style-type: none"> - Aantal pilots. - Reeks opdrachten, inclusief werkvormen en materialen (o.a. spelkaartenset) 	Methodiek op aantal aspecten reeds herontworpen.

Bijlage 2. Overzicht overige rollen lectoraat

Activiteit/rol	Toelichting
Programma- manager Zuyd Innoveert	Lector is voor 0,2 fte per week programmamanager van het hogeschoolbrede innovatieprogramma Zuyd Innoveert samen met collega dr. Marcel van der Klink, lector Professionalisering van het Onderwijs. Informatie over dit programma en de opbrengsten ervan zijn opvraagbaar.
Voorzitter expertgroep BKE/SKE	Lector was in opdracht van Vereniging Hogescholen voorzitter van de expertgroep BKE/SKE dat het rapport <i>Verantwoord toetsen en beslissen in het hoger beroepsonderwijs</i> opleverde.
Voorzitter Zuyd afstudeerprijs	Het lectoraat heeft in rol van voorzitter een transparante procedure voor de jaarlijkse Zuyd afstudeerprijs ontwikkeld en geïmplementeerd. Lector zit juryberaad voor en reikt jaarlijks prijs uit.
Extern lid examen- commissie	Lector is extern lid van de examencommissie van de faculteit Health van de Universiteit Maastricht.
Externe beoordelaar	Lector is externe scriptiebeoordelaar van de masters Leren en Innoveren van InHolland en Saxion.
ICO-staflid	Coördinator en docent ICO masterclass <i>Multiple Perspectives on Assessment</i> i.s.m. prof. dr. Cees van der Vleuten.
Adviseur extern	Lector wordt regelmatig gevraagd voor advies door externe partijen zoals OC&W, NVAO, Onderwijsinspectie, Onderwijs2032 en collega-hogescholen en -universiteiten.
Adviseur Zuyd Professional	Lector is adviseur voor het kernteam van de Zuyd Professional waar vanaf september 2016 flexibel en deeltijdonderwijs verzorgd wordt. Expertise wordt gevraagd t.a.v. leerwegaafhankelijke toetsing en curriculumontwerp.
Adviseur Zuyd	Lector wordt intern en extern veelvuldig gevraagd voor korte consultaties op ad-hoc vraagstukken over beoordelen.
Reviewer	Journals o.a. Assessment and Evaluation in Higher Education, Medical Education, Educational Research & Evaluation, Instructional Science, Learning and Instruction, Tijdschrift voor Hoger Onderwijs Conferenties o.a. AERA, ICALT, EARLI, JURE en SIG 1.
Lid proefvisitaties Zuyd	Lid van proefvisitatiepanel diverse opleidingen van Zuyd Hogeschool (o.a. Faculteit Kunsten en de Master Advanced Nursing Practice)
Lid promotie- commissie	PhD thesis 'Computer-based feedback in formative assessment' - Drs. Fabiënne van der Kleij, Universiteit Twente (19 december 2013).
Organisator conferenties	Organisatie van de biannual EARLI-SIG 1 conference <i>Linking multiple perspectives on assessment</i> , 29-31 August 2012 in Brussels in samenwerking met de Vrije Universiteit Brussel. Organisatie van ééndaagse conferentie <i>Toetsen met leerwaarde</i> in samenwerking met Stichting Leerplanontwikkeling (SLO), maart 2013. Organisatie boekpresentatie <i>Kwaliteit van Toetsing onder de loep</i> , maart 2015.
Editor	Co-editor van het special issue <i>Quality assurance in assessment</i> , Studies in Educational Evaluation (2014).

Zuyd

Postbus 550
6400 AN Heerlen
www.zuyd.nl
info@zuyd.nl

Colofon

Uitgave Lectoraat Professioneel Beoordelen
Vormgeving Lücker Design, Sittard
Drukwerk Schrijen-Lippertz, Voerendaal

2016 © Het kopiëren, distribueren, vertonen en uitvoeren van het werk en afgeleide werken is toegestaan op voorwaarde van het vermelden van de oorspronkelijke auteurs.

